

Gymnastikkaravanen.dk

Kontakt til din gymnastikkaravane:

"Evaluering af gymnastikkaravanen"

Fysisk aktive børn er gladere, sundere og trives bare bedre ...

Gymnastikkaravanen.dk

Leverandør af redskaber: **PE-Redskaber+**
Trampolin.dk

Udgivet af DGI, Danske Gymnastik og Idrætsforeninger 2009.
ISBN-nr. 978-87-89042-79-4

Udarbejdet af Jesper von Seelen, Videncenter for Sundhedsfremme, UC Syd

Citat er tilladt ved kildehenvisning.

Du bedes, som foreningsinstruktør, vurdere nedenstående spørgsmål om arrangementets efterfølgende virkning... - Har Gymnastikkaravanens medbragte udstyr en positiv betydning for jeres udbytte af besøget?

	Respondenter	Procent
I meget høj grad	56	33,5%
I høj grad	76	45,5%
i ringe grad	26	15,6%
slet ikke	9	5,4%
I alt	167	100,0%

Du bedes, som foreningsinstruktør, vurdere nedenstående spørgsmål om arrangementets efterfølgende virkning... - Kan Gymnastikkaravanens aktiviteter overføres til holdene i din/jeres forening?

	Respondenter	Procent
I meget høj grad	50	29,4%
I høj grad	103	60,6%
i ringe grad	15	8,8%
slet ikke	2	1,2%
I alt	170	100,0%

Du bedes, som foreningsinstruktør, vurdere børnenes aktivitetsniveau... - Hvordan vil du vurdere elevernes aktivitetsniveau under Gymnastikkaravanens besøg sammenlignet med den normale træning i din forening?

	Respondenter	Procent
Væsentligt højere	25	16,7%
Lidt højere	61	40,7%
På niveau med den normale træning	61	40,7%
Lidt lavere	3	2,0%
Væsentligt lavere	0	0,0%
I alt	150	100,0%

Indhold

1. Forord.....	4
2. Læsevejledning	4
3. Resume	5
3.1 Hvad er en Gymnastikkaravane	5
3.2 Rapportens væsentligste konklusioner.....	5
4. Indledning.....	9
4.1 Gymnastikkaravanens historie	9
4.2 Gymnastikkaravanens formål	10
4.3 Evalueringens formål.....	12
4.4 Evalueringsdesign og dataindsamlingsmetoder	12
4.4.1 Niveau 1 - Styregruppen	13
4.4.2 Niveau 2 - Karavaneudvalgene.....	13
4.4.3 Niveau 3 - Karavaneførerne.....	13
4.4.4 Niveau 4: Brugere – lærerne/instruktørerne	14
4.4.5 Niveau 5 Brugere – eleverne/børn i foreningerne.....	15
4.4.6 Niveau 6 Brugere – kommunerne	15
4.4.7 Opsamling på dataindsamlingsmetoder.....	16
4.5 Statistiske beregninger	16
5. Karavanebesøgene.....	17
5.1 Er kunderne tilfredse?	17
5.2 Projektets kerneværdier	17
5.3 Når projektets værdier ud til brugerne?	19
5.4 Hvordan opnår Gymnastikkaravanen succes hos kunderne?	24
5.5 Karavanebesøgene har ændret karakter og fokus	24
5.6 Får skolerne et fagligt udbytte ud af et besøg af Gymnastikkaravanen?	26
5.7 Får foreningerne et fagligt udbytte ud af et besøg af Gymnastikkaravanen?	27
5.8 Udstyret	29
6. Økonomi.....	31
6.1 Udgifter til karavanen.....	32
6.2 Kommunerne	33
6.2.1. Karavanen som døråbner ind til kommunerne.....	35
7. Projektformen som arbejdsmetode	36
8. Organisering.....	37
8.1 Karavaneførernes arbejde.....	38
9. Informationsflow i projektet	40
10. Brobygning	42
11. Diskussion og anbefalinger	44
11.1 Ændring af praksis hos kunderne.....	44
11.2 Forventningsafstemning	44
11.3 En niche bliver til en kerneydelse.....	45
11.4 Økonomi og effekt	46
11.5 Fastholdelse af karavaneinstruktører	47
11.6 Kommunerne	48
11.7 Evaluering.....	48

12. Litteraturliste.....	49
13. Appendiks A – data fra observationerne.....	50
13.1 Observationsguide – DGI Gymnastikkaravane.....	50
13.2 Data fra de generelle observationer.....	51
13.2.1 Observation 1.....	51
13.2.2 Observation 2.....	52
13.2.3 Observation 3.....	53
13.2.4 Observation 4.....	53
13.2.5 Observation 5.....	54
13.3. Er alle børn aktive?.....	55
13.3.1 Observation 1.....	55
13.3.2 Observation 2.....	55
13.3.3 Observation 3.....	55
13.3.4 Observation 4.....	56
13.3.5 Observation 5.....	57
13.4 Kan alle børn være med?.....	58
13.4.1 Observation 1.....	58
13.4.2 Observation 2.....	58
13.4.3 Observation 3.....	59
13.4.4 Observation 4.....	59
13.4.5 Observation 5.....	60
13.5 Er det sjovt for alle børn?.....	61
13.5.1 Observation 1.....	61
13.5.2 Observation 2.....	61
13.5.3 Observation 3.....	61
13.5.4 Observation 4.....	62
13.5.5 Observation 5.....	62
13.6 Rangordning af faktorer.....	63
14. Appendiks B – Data fra spørgeskemaundersøgelsen.....	64

Du bedes, som foreningsinstruktør, vurdere nedenstående spørgsmål om arrangementets efterfølgende virkning... - Vurderer du at Gymnastikkaravane lever op til målsætningen om, at "der er plads til alle" og at "alle elever skal kunne deltage i aktiviteterne"?

	Respondenter	Procent
I meget høj grad	72	41,6%
I høj grad	92	53,2%
i ringe grad	7	4,0%
slet ikke	2	1,2%
I alt	173	100,0%

Du bedes, som foreningsinstruktør, vurdere nedenstående spørgsmål om arrangementets efterfølgende virkning... - Fik Gymnastikkaravane aktiveret de idrætsusikre børn?

	Respondenter	Procent
I meget høj grad	39	25,3%
I høj grad	81	52,6%
i ringe grad	23	14,9%
slet ikke	11	7,1%
I alt	154	100,0%

Du bedes, som foreningsinstruktør, vurdere nedenstående spørgsmål om arrangementets efterfølgende virkning... - Bidrog Gymnastikkaravane med at du opnåede nye kompetencer?

	Respondenter	Procent
I meget høj grad	26	15,5%
I høj grad	82	48,8%
i ringe grad	48	28,6%
slet ikke	12	7,1%
I alt	168	100,0%

Du bedes, som foreningsinstruktør, vurdere nedenstående spørgsmål om arrangementets efterfølgende virkning... - Er Gymnastikkaravane aktiviteter brugbare og relevante i din forening?

	Respondenter	Procent
I meget høj grad	60	35,1%
I høj grad	97	56,7%
i ringe grad	11	6,4%
slet ikke	3	1,8%
I alt	171	100,0%

Du bedes, som kontaktperson / lærer, vurdere børnenes aktivitetsniveau... - Hvordan vil du vurdere elevernes aktivitetsniveau under Gymnastikkaravanens besøg sammenlignet med den daglige undervisning?

	Respondenter	Procent
Væsentligt højere	25	30,5%
Lidt højere	31	37,8%
På niveau med den daglige undervisning	24	29,3%
Lidt lavere	0	0,0%
Væsentligt lavere	2	2,4%
I alt	82	100,0%

Du bedes, som foreningsinstruktør, vurdere nedenstående spørgsmål om arrangementets efterfølgende virkning... - Har besøget af Gymnastikkaravanen bidraget til at din forening har investeret i nyt gymnastikudstyr?

	Respondenter	Procent
I meget høj grad	13	7,6%
I høj grad	35	20,5%
i ringe grad	54	31,6%
slet ikke	69	40,4%
I alt	171	100,0%

Du bedes, som foreningsinstruktør, vurdere nedenstående spørgsmål om arrangementets efterfølgende virkning... - Har Gymnastikkaravanens besøg bidraget til enten formelt eller uformelt samarbejde din forening og en skole i nærområdet?

	Respondenter	Procent
I meget høj grad	8	4,8%
I høj grad	35	21,1%
i ringe grad	42	25,3%
slet ikke	81	48,8%
I alt	166	100,0%

Du bedes, som foreningsinstruktør, vurdere nedenstående spørgsmål om arrangementets efterfølgende virkning... - Har Gymnastikkaravanen bidraget til ændring i din undervisning efter besøget?

	Respondenter	Procent
I meget høj grad	23	13,5%
I høj grad	70	40,9%
i ringe grad	60	35,1%
slet ikke	18	10,5%
I alt	171	100,0%

1. Forord

Videncenter for Sundhedsfremme ved University College Syd præsenterer i denne rapport evalueringen af DGIs Gymnastikkaravane. Evalueringen er gennemført i slutningen af 2008 samt januar og februar i 2009.

Rapporten er bestilt af DGI i efteråret 2008. Vi forventer, at rapporten vil blive brugt internt i DGI i det fremadrettede arbejde med Gymnastikkaravanen og lignende projekter. Desuden kan rapporten bruges som inspiration for andre, der ønsker at kaste sig over gymnastik, børn og bevægelse, projektarbejde, "karavane-metoden" eller som inspiration til folkeskolen.

Rapporten er et bidrag til DGIs bestræbelser på at trække erfaringer ud af de mange timers arbejde, der er lagt i Gymnastikkaravanen i de sidste tre til fire år. I rapporten præsenteres en lang række udsagn og sammenhænge, som kan danne basis for værdifulde anbefalinger til fremtidens projekter. Der gives i rapporten anbefalinger til optimering af projektet eller lignende projekter, men den enkelte læser kan også bruge rapporten til at drage sine egne konklusioner.

Vi håber, at rapporten kan give læserne inspiration og at den giver anledning til refleksion og diskussion om kommunens, skolens, foreningens og ikke mindst egen praksis.

Jesper von Seelen
Evaluatør
Videncenter for Sundhedsfremme, UC Syd
jvs@ucsyd.dk

Petter Otto Yde Thomsen
Projektleder
DGI
peter.otto.thomsen@dgi.dk

2. Læsevejledning

For at få den korte version og rapportens vigtigste pointer, kan et resume af rapporten læses i kapitel 3. Derefter er rapporten bygget op, så data præsenteres tematiseret i kapitel 5-10. Det vil her være muligt at finde data og sammenligne med egne erfaringer fra projektet samt drage egne konklusioner. Kapitlerne 5-10 er som nævnt tænkt som en præsentation og analyse af data. Dog er disse kapitler ikke helt fri for fortolkning, enkelte steder diskuteres data med henblik på et mere naturligt flow i læsningen. I kapitel 11 bliver data fortolket, diskuteret og der gives anbefalinger til fremtidige lignende projekter. Anbefalingerne er baseret på den indsamlede data. I appendiks A og appendiks B præsenteres rådata fra spørgeskemaundersøgelsen og observationerne.

3. Resume

Denne rapport evaluerer DGIs Gymnastikkaravaneprojekt – et landsdækkende projekt, der tog sin begyndelse i foråret 2006.

3.1 Hvad er en Gymnastikkaravane

En Gymnastikkaravane består af en lastbil fyldt med forskelligt gymnastikudstyr. Denne tager ud til skoler og foreninger og laver arrangementer med gymnastik som omdrejningspunktet. Målet er dels at aktiverer børn og unge og bygge bro mellem foreningerne og folkeskolen og dels at inspirerer instruktører og lærere med nye ideer. Ofte er det en kommune, der køber karavanens ydelser på vegne af kommunens skoler. Arrangementerne kan tage mange forskellige former. Nogle arrangementer er korte (af to timers varighed), mens andre er heldagsarrangementer med både aktiviteter for børnene og kursus for lærere/instruktører.

Karavanerne styres politisk af lokale karavaneudvalg, der har ansat karavaneførere til driften. En landsdækkende styregruppe har til opgave at koordinere og hjælpe de lokale udvalg med at komme i gang. Der er i skrivende stund – 1. marts 2009 – syv karavaner i Danmark.

Til at undersøge Gymnastikkaravanens effekt og virkemidler har denne evaluering gjort brug af fokusgruppeinterviews, telefoninterviews, spørgeskemaundersøgelse og observationer til indsamling af data. Der er undersøgt på seks niveauer:

- Niveau 1: Styregruppen (fokusgruppeinterview)
- Niveau 2: Karavaneudvalgene (fokusgruppeinterview)
- Niveau 3: Karavaneførerne (fokusgruppeinterview)
- Niveau 4: Brugere – lærere/instruktører (spørgeskemaundersøgelse)
- Niveau 5: Brugere – eleverne/børn i foreningerne (observationer)
- Niveau 6: Brugere – kommunerne (telefoninterviews)

3.2 Rapportens væsentligste konklusioner

De væsentligste konklusioner i rapporten kan læses her:

1. Der er stor **tilfredshed** blandt karavanens kunder.

- 93 % af brugerne er enten "i høj grad" eller "i meget høj grad" tilfredse med besøget.
- 9 ud af 11 kommunekontakter svarer, at de "i høj grad" er tilfredse med samarbejdet med Gymnastikkaravanen.

Du bedes, som kontaktperson / lærer, vurdere nedenstående spørgsmål om arrangementets efterfølgende virkning... - Bidrog Gymnastikkaravanen med nye kompetencer til skolens lærere?

	Respondenter	Procent
I meget høj grad	21	22,8%
I høj grad	48	52,2%
i ringe grad	19	20,7%
slet ikke	4	4,3%
I alt	92	100,0%

Du bedes, som kontaktperson / lærer, vurdere nedenstående spørgsmål om arrangementets efterfølgende virkning... - Er Gymnastikkaravanens aktiviteter brugbare og relevante i folkeskolen?

	Respondenter	Procent
I meget høj grad	36	39,1%
I høj grad	52	56,5%
i ringe grad	3	3,3%
slet ikke	1	1,1%
I alt	92	100,0%

Du bedes, som kontaktperson / lærer, vurdere nedenstående spørgsmål om arrangementets efterfølgende virkning... - Har Gymnastikkaravanens medbragte udstyr en positiv betydning for jeres udbytte af besøget?

	Respondenter	Procent
I meget høj grad	26	27,4%
I høj grad	50	52,6%
i ringe grad	13	13,7%
slet ikke	6	6,3%
I alt	95	100,0%

Du bedes, som kontaktperson / lærer, vurdere nedenstående spørgsmål om arrangementets efterfølgende virkning... - Kan Gymnastikkaravanens aktiviteter overføres til jeres daglige undervisning?

	Respondenter	Procent
I meget høj grad	26	27,7%
I høj grad	61	64,9%
i ringe grad	6	6,4%
slet ikke	1	1,1%
I alt	94	100,0%

Du bedes, som kontaktperson / lærer, vurdere nedenstående spørgsmål om arrangementets efterfølgende virkning... - Har Gymnastikkaravanens besøg bidraget til enten formelt eller uformelt samarbejde mellem skolen og de lokale foreninger?

	Respondenter	Procent
I meget høj grad	0	0,0%
I høj grad	11	12,2%
i ringe grad	40	44,4%
slet ikke	39	43,3%
I alt	90	100,0%

Du bedes, som kontaktperson / lærer, vurdere nedenstående spørgsmål om arrangementets efterfølgende virkning... - Har Gymnastikkaravanen bidraget til ændringer af idrætsundervisningen efter besøget?

	Respondenter	Procent
I meget høj grad	4	4,3%
I høj grad	45	48,9%
i ringe grad	38	41,3%
slet ikke	5	5,4%
I alt	92	100,0%

Du bedes, som kontaktperson / lærer, vurdere nedenstående spørgsmål om arrangementets efterfølgende virkning... - Vurderer du at Gymnastikkaravanen lever op til målsætningen om, at "der er plads til alle" og at "alle elever skal kunne deltage i aktiviteterne"?

	Respondenter	Procent
I meget høj grad	36	37,5%
I høj grad	55	57,3%
i ringe grad	4	4,2%
slet ikke	1	1,0%
I alt	96	100,0%

Du bedes, som kontaktperson / lærer, vurdere nedenstående spørgsmål om arrangementets efterfølgende virkning... - Fik Gymnastikkaravanen aktiveret de idrætsusikre børn?

	Respondenter	Procent
I meget høj grad	13	16,2%
I høj grad	53	66,2%
i ringe grad	10	12,5%
slet ikke	4	5,0%
I alt	80	100,0%

2. Der kan trækkes en linje fra beslutningsgrundlaget til de værdier, der bliver tilkendegivet i karavaneudvalgene og hos karavaneførerne. **Kerneværdierne** i Gymnastikkaravanen er:

1. Der er plads til alle og alle kan være med.
2. Karavanen skaber bevægelsesglæde og børnene synes, at det er sjovt.
3. Børnene er mere aktive under et karavanebesøg end i f.eks. en almindelig idrætstime, og det er især de såkaldte idrætssvage elever, der får hævet aktivitetsniveauet.

Brugerne og observationerne bekræfter, at Gymnastikkaravanen lever op til disse værdier, dog er billedet omkring aktivitetsniveauet mindre skarpt. Observationerne peger på flere situationer, hvor aktivitetsniveauet er ganske lavt.

- 95 % af både lærerne og foreningsinstruktørerne mener, at karavanen lever op til målsætningen om, at "alle elever skal kunne deltage i aktiviteterne" og at "der er plads til alle".
- Hhv. 78 % af instruktørerne og 82 % af lærerne vurderer, at Gymnastikkaravanen "i høj grad" eller "i meget høj grad" kan aktivere de idrætsusikre børn.
- Hhv. 57 % af instruktørerne og 68 % af lærerne vurderer, at aktivitetsniveauet er "væsentligt højere" eller "lidt højere" under et karavanebesøg end under den daglige undervisning/træning.
- Hvis der sker ændring af praksis efter et karavanebesøg sker det inden for de første seks måneder.

Anbefaling: Der bør i projektet ligge en indsats for at sikre, at de kompetencer lærerne og instruktørerne får er let tilgængelige og oplagt at overføre til egen praksis, så flere lærere og instruktører ikke blot erkender noget nyt, men også bruger kompetencerne efterfølgende. Indsatsen med at få lærerne og instruktørerne i gang med at ændre egen praksis, bør komme kort tid efter besøget.

3. Ved projektets start var **kompetenceudviklingen** af instruktører og lærere nedprioriteret i forhold til aktivering af de børn der deltog i arrangementerne. Efterhånden som karavaneførerne og projektet som helhed er modnet, har lærerne og instruktørerne fået mere opmærksomhed. Årsagen til dette skifte kan skyldes delvist et stort behov for kompetenceudvikling i foreningerne og skolerne samt karavanens succes med at videregive ideer og kompetencer.

- 50 % af instruktører og lærer **ændrer egen praksis** efter et besøg af Gymnastikkaravanen.
- 75 % af lærere og foreningsinstruktører opnår **nye kompetencer** under et besøg af karavanen.
- 96 % af lærerne mener, at Gymnastikkaravanens aktiviteter er enten "i meget høj grad" eller "i høj grad" **relevante i folkeskolen**.

- 93 % af lærerne mener, at Gymnastikkaravanens aktiviteter enten "i meget høj grad" eller "i høj grad" **kan overføres til folkeskolen**
- 92 % af foreningsinstruktørerne mener, at aktiviteterne i Gymnastikkaravanen enten "i meget høj grad" eller "i høj grad" er **relevante i foreningen.**
- 90 % af foreningsinstruktørerne mener, at Gymnastikkaravanens aktiviteter enten "i meget høj grad" eller "i høj grad" kan **overføres til foreningen.**

Anbefaling: En niche er blevet til en kerneydelse. Skal kerneydelsen udvikles yderligere bør den del af karavanens tilbud, der omhandler kompetenceudvikling af instruktører og lærere, fremgå af såvel projektbeskrivelse som jobbeskrivelse for karavaneførere og karavaneinstruktører.

4. **Brobygningen** mellem forening og skole er i nogle karavaner nedprioriteret i forhold til det oprindelige beslutningsgrundlag. Årsagen kan være, at der ikke er plads i foreningerne til at modtage de elever, der skulle ønske at starte i foreningen. En anden årsag kan være at kravet om omkostningsneutralitet umuliggøre en opfølgning af besøget, som kunne hjælpe brobygningen i gang.

5. Kravet om **omkostningsneutralitet** har betydet meget for karavaneførernes job. Hos mange udvalgsmedlemmer og karavaneførere er kravet om omkostningsneutralitet efterhånden afløst af en holdning om, at karavanen gerne må koste noget – bare pengene er godt givet ud. Incitamentstrukturen i projektet er med til at kravet om omkostningsneutralitet manifesterer sig i karavaneførernes arbejde.

Anbefaling: De økonomiske krav skal afspejle den politiske dagorden og incitamentstrukturen skal understøtte karavaneførerne i at arbejde i den retning, der er politisk bestemt.

6. **Kommunerne** har vist sig at være en rigtig god kunde for mange karavaner, fordi kommunekontakterne ofte kaster nye opgaver af sig. Kommunerne er meget tilfredse med karavanen og 11 ud af 11 adspurgte kommuner svarer, at de vil bruge karavanen igen.

7. Kontaktpersonerne foreslår en **flerstrengt strategi**, når kommunerne skal kontaktes.

Anbefaling: kontakten til kommunen bør være flerstrengt og kontaktpersonerne bør gøres opmærksomme på de muligheder, der ligger i karavanen og DGI generelt.

8. **Informationsniveauet** bliver i alle interviews beskrevet som godt. Alligevel er der stor uoverensstemmelse mellem lærernes og karavaneførernes **forventninger** til lærerens rolle under et karavanebesøg.

Anbefaling: lærernes rolle og Gymnastikkaravanens forventninger til lærerne bør fremgå eksplicit i samarbejdsaftalerne. Samtidig bør det sikres, at de lærere der skal deltage i arrangementet modtager informationen. Desuden kan karavaneinstruktørerne tænke lærerne ind i aktiviteterne og tildele lærerne en rolle således at det bliver naturligt for lærerne at deltage aktivt.

9. Ca. 80 % af brugerne mener, at **karavanens udstyr** bidrager til at besøget bliver godt. For ca. 28 % af foreningerne og 7 % af skolerne bidrager besøget enten "i høj grad" eller "i meget høj grad" til, at de investerer i nyt udstyr.

10. Både interviews og observationer peger på, at karavaneførernes arbejde den vigtigste enkelte faktor for karavanens succes.

Anbefaling: rekruttering og fastholdelse af gode instruktører vil være afgørende for fremtidens karavane eller lignende projekter. De ansattes arbejdsforhold bør være et fokuspunkt for karavaneudvalgene.

Anbefaling: Gør evalueringsdesignet til den del af den oprindelige projektbeskrivelse.

4. Indledning

Evalueringen er bestilt af DGI og udført af Videncenter for Sundhedsfremme ved Professionshøjskolen University College Syd. Evaluator har været Jesper von Seelen.

Evalueringsens formål og design er udarbejdet i samarbejde med projektleder Peter Otto Yde Thomsen og konsulent i DGI idræts- og foreningsudvikling Anders Kragh Jespersen i efteråret 2008.

Pia Paustian og Katrine Bertelsen, begge fra Videncenter for Sundhedsfremme ved Professionshøjskolen University College Syd, har deltaget i evalueringen som observatører.

En Gymnastikkaravane består af en lastbil fyldt med forskelligt gymnastikudstyr. Denne tager ud til skoler og foreninger og laver arrangementer med gymnastik som omdrejningspunkt. Målet er dels at aktivere børn og unge og bygge bro mellem foreningerne og folkeskolen og dels at inspirerer instruktører og lærere med nye ideer. Ofte er det en kommune, der køber karavanens ydelser på vegne af kommunens skoler. Arrangementerne kan tage mange forskellige former. Nogle arrangementer er korte to-timers arrangementer, mens andre er heldagsarrangementer med både aktiviteter for børnene og kursus for lærere/ instruktører.¹

4.1 Gymnastikkaravanens historie

DGI Nord lancerede i 2003 en lastbil fyldt med gymnastikredskaber, der skulle køre rundt i Nordjylland. Målet var at give flere børn en fællesoplevelse gennem udfordringer i gymnastikken. Allerede det første år steg antallet af børn fra foreningerne, der deltog i træningerne enormt, og endda udenfor foreningsmiljøet blev karavanen efterspurgt bl.a. til folkeskolearrangementer. Erfaringerne fra Nordjylland var gode og i 2005 blev ideen om at udbygge karavanen til et landsdækkende projekt præsenteret for formændene af gymnastikudvalgene i DGI's amtsforeninger. Denne formandsgruppe nedsatte et arbejdsudvalg, der i januar 2006 kunne præsentere et beslutningsgrundlag for Gymnastikkaravaneprojektet.

Allerede fra starten var ideen, at karavanerne skulle forankres i amtsforeningerne – senere landsdelsforeningerne:

”Når materialet læses er det meget centralt at fastholde ideen om, at de involverede landsdelsforeningerne ret hurtigt bør komme til at føle en identitet eller et ejerskab overfor Gymnastikkaravaneprojektet. Herved sikres, at landsdelsforeningerne vil gå til projektet med offervilje og ildhu. Derfor skal opgaver og ansvar lægges ud til landsdelsforeningerne allerede fra starten. Herigennem kan Gymnastikkaravaneprojektet muligvis udvikles i forskellige varianter (indenfor de opsatte rammer) og man kan drage nytte af hinandens erfaringer”.

Fra beslutningsgrundlaget

¹ Lær mere om Gymnastikkaravanen på www.Gymnastikkaravanen.dk

Du bedes vurdere nedenstående spørgsmål om selve arrangementet... - Var du/I tilfredse med det faglige niveau hos DGIs instruktører?

	Respondenter	Procent
I meget høj grad	168	49,7%
I høj grad	146	43,2%
i ringe grad	17	5,0%
slet ikke	2	0,6%
Ikke relevant	5	1,5%
I alt	338	100,0%

Du bedes vurdere nedenstående spørgsmål om selve arrangementet... - Var du/I tilfredse med DGI-instruktørernes evne til at formidle aktiviteterne?

	Respondenter	Procent
I meget høj grad	173	51,2%
I høj grad	143	42,3%
i ringe grad	14	4,1%
slet ikke	2	0,6%
Ikke relevant	6	1,8%
I alt	338	100,0%

Du bedes vurdere informationen der gik forud for arrangementet. - Hvordan vil du vurdere den information I fik forud for besøget af Gymnastikkaravanen?

	Respondenter	Procent
Optimal	74	22,2%
God	204	61,1%
Mangelfuld	37	11,1%
Vi modtog ingen information	19	5,7%
I alt	334	100,0%

Du bedes, som kontaktperson / lærer, vurdere nedenstående spørgsmål om arrangementets efterfølgende virkning... - Har besøget af Gymnastikkaravanen bidraget til at skolen eller kommunen har investeret i nyt gymnastikudstyr?

	Respondenter	Procent
I meget høj grad	2	2,2%
I høj grad	4	4,3%
i ringe grad	36	38,7%
slet ikke	51	54,8%
I alt	93	100,0%

Hvor mange lokalforeningsinstruktører deltog som kursister på kurset?

	Respondenter	Procent
1-3	74	23,8%
4-6	32	10,3%
7-9	66	21,2%
10 eller flere	139	44,7%
I alt	311	100,0%

Hvor mange lærere / pædagoger og/eller dagplejere deltog i kurset som kursister?

	Respondenter	Procent
1-3	113	43,1%
4-6	44	16,8%
7-9	31	11,8%
10 eller flere	74	28,2%
I alt	262	100,0%

Du bedes vurdere nedenstående spørgsmål om selve arrangementet... - Var du/I tilfredse med besøget af Gymnastikkaravanen?

	Respondenter	Procent
I meget høj grad	154	45,2%
I høj grad	163	47,8%
i ringe grad	17	5,0%
slet ikke	2	0,6%
Ikke relevant	5	1,5%
I alt	341	100,0%

Du bedes vurdere nedenstående spørgsmål om selve arrangementet... - Svarede besøget af Gymnastikkaravanen til dine/jeres forventninger?

	Respondenter	Procent
I meget høj grad	131	38,9%
I høj grad	180	53,4%
i ringe grad	17	5,0%
slet ikke	4	1,2%
Ikke relevant	5	1,5%
I alt	337	100,0%

Projektet er opbygget således, at en landsdækkende styregruppe varetager opgaver i forbindelse med igangsætningen af projektet, herunder involvering af redskabs-sponsoren. Desuden skal styregruppen støtte landsdelsforeningerne i de opgaver, der bedst løses i fællesskab samt sikre ensartethed. Den centrale økonomi er anvendt til igangsætningstilskud (engangstilskud) til landsdelene og til videndeling, koordinering samt fælles PR.

Landsdelsforeningerne, der er med i projektet, har oprettet et karavaneudvalg, der løser opgaver som koordinering internt i landsdelen og følger driften fra ansættelse af karavanefører til økonomien og salg af arrangementerne. Karavaneudvalgene er forpligtiget via projektbeskrivelsen og igangsætningstilskuddet. En karavane dækker fra én til fem landsdele og til hver karavane er ansat en karavanefører samt en række instruktører. Økonomien for hver karavane styres selvstændigt af landsdelsforeningerne.

I sommeren 2006 opstartede fem karavaner i dele af Jylland og Fyn og i sommeren 2007 kom det sidste af Jylland samt Sjælland med. Den oprindelige plan (og økonomi) var at opstarte fire karavaner i fire landsdele i 2006, men DGI Østjylland pressede på, hvorefter de nu fem landsdele aftalte at dele de fire opstartstilskud i fem og dermed selv betale det sidste. I anden opstartsrunde, sommeren 2007 viste erfaringerne, at landsdelene med fordel kan deles om én karavane. Derfor gik de fem landsdele på Sjælland sammen om én karavane og DGI Nordvest og DGI Vestjylland enes om at gå sammen. Derudover gik karavanen i DGI Østjylland sammen med DGI Midtjylland. Gymnastikkaravanen består i dag af syv karavaner med hver sit karavaneudvalg og karavanefører.

4.2 Gymnastikkaravanens formål

Ifølge beslutningsgrundlaget er visionen med Gymnastikkaravanen:

"At styrke arbejdet med børns fysiske aktivitet med fokus på motorik og sundhed".

og

"Gymnastikkaravanen er et konkret bud på at sætte fokus på motorik og øget fysisk aktivitet hos børn. Ved at transportere de nyeste gymnastikredskaber og dygtige instruktører ud til børnene anskueliggøres, i bl.a. folkeskolesammenhæng, at det kan lade sig gøre at rumme gode muligheder for leg og velvære og samtidig være sjovt. Gymnastikkaravanen skal ikke blot lave aktiviteter i folkeskolen, men også bidrage til at opkvalificere lærerne gennem kurser og med ekspertise til at rådgive ved investeringer af fysiske rammer".

Desuden skal Gymnastikkaravanen bidrage til at bygge bro mellem foreningerne og skolerne. Ikke alene skal Gymnastikkaravanen gøre eleverne opmærksomme på gymnastikkens muligheder, men også præsentere den lokale gymnastikforening for dermed at bane vejen for nye medlemmer til foreningen.

Formålet med karavanen opsummeres i beslutningsgrundlaget med følgende fire punkter:

- øger interessen og lysten for motion og gerne gymnastik hos børn
- møder børnene, hvor de er i det daglige – i skoletiden såvel som i fritiden
- bygger bro mellem foreningslivet og folkeskolen
- støtter op om og samarbejder med øvrige gymnastik og idrætsaktiviteter i DGI

Disse visioner og formål er den ramme, hvori de enkelte karavaneudvalg og ikke mindst karavaneførere finder sine egne mål og arbejdsformer. Prioriteringen i de enkelte karavaner varierer og som det vil fremgå senere i denne evaluering, har fokus også ændret sig i de enkelte karavaner i takt med at karavaneførerne og udvalg opnåede større viden og erfaring med deres arbejde. Målsætningen som den beskrives her i dette afsnit, er beslutningsgrundlagets rygrad og projektets formelle målsætning.

I tabel 1 kan man se målene for Gymnastikkaravanen som beskrevet i beslutningsgrundlaget:

Målsætninger	Projekt mål
At give børn en god idrætsoplevelse	<ul style="list-style-type: none"> • At lave arrangementer med høj gymnastisk kvalitet – herunder motorisk træning • Inspirere til at flere børn synes det er sjovt at dyrke motion og i særdeleshed gymnastik
At fremme børns fysiske tilstand og sundhed	<ul style="list-style-type: none"> • Sætte fokus på kvaliteten af børns idrætsdeltagelse • Gymnastikkaravanens ideer og redskaber skal invitere til øget aktivitet for børn • Projektet, i sig selv, skal gøre opmærksom på vigtigheden af børns motionsvaner
At øge kvaliteten af gymnastikundervisningen i både folkeskolen og idrætsforeningerne	<ul style="list-style-type: none"> • Inspirere lærere og instruktører • Synlig effekt i at skolerne og foreningerne får bedre gymnastikredskaber • Instruktører og lærere skal have mulighed for at få et brugbart materiale • Kvaliteten af gymnastikken skal hæves, både i skoler og foreninger • Øge uddannelsesniveaulet og at flere derfor tager fat i gymnastik i folkeskolen
At udvikle et vedvarende projekt i Danmark	<ul style="list-style-type: none"> • Projektet skal i løbet af 1 år (indkøringsåret) være økonomisk rentabelt • God organisering på alle niveauer fra starten af (landsplans styregruppe, karavanegruppe i landsdelsforeningen, mv.) • Sikring af en forankring i landsdelsforeningerne

14. Appendiks B – Data fra spørgeskemaundersøgelsen

Du kan nu påbegynde din indtastning af svar. Angiv din egen funktion i forbindelse med besøg af DGI's Gymnastikkaravane...

	Respondenter	Procent
Kontaktperson / lærer på en skole der har modtaget besøg	94	22,9%
Instruktør i en lokalforening der har modtaget besøg	184	44,9%
Jeg er begge dele	21	5,1%
Andet, skriv hvad	111	27,1%
I alt	410	100,0%

Hvilken region ligger skolen / foreningen i?

	Respondenter	Procent
Region Hovedstaden	13	3,2%
Region Sjælland	77	18,8%
Region Midtjylland	85	20,7%
Region Nordjylland	38	9,3%
Region Syddanmark	197	48,0%
I alt	410	100,0%

Hvor længe er der gået siden I havde besøg af Gymnastikkaravanen?

	Respondenter	Procent
0-6 mdr. siden	189	53,1%
7-12 mdr. siden	88	24,7%
13-18 mdr. siden	50	14,0%
mere end 18 mdr. siden	29	8,1%
I alt	356	100,0%

Hvor mange børn deltog i arrangementet?

	Respondenter	Procent
Der var ikke noget arrangement for børn - der var kun kursus	102	28,8%
0-25	34	9,6%
26-50	65	18,4%
51-75	39	11,0%
76-100	39	11,0%
flere end 100	75	21,2%
I alt	354	100,0%

Sal med springsjov: jeg ved ikke om eleverne har det sjovt, men de gør hvad de kan for at deltage

Hal med tons/tummel: alle har det sjovt

Indskoling

Fælles opvarmning: i de første to aktiviteter er stort set alle med, drengene falder dog fra ved den parvise opvarmning til musik – måske fordi de ikke synes at det er sjovt.

Springsjov: jeg tror at alle har det sjovt. Musikvalget som baggrund er meget velegnet til aldersgruppen. Slutteligt får alle lov at løbe ned at team-tracken, op ad skråkilen og springe ned i springgraven – mærk SUSET! Og da luften skal ud, ligger alle eleverne på TT og gør den flad. Gode oplevelser at slutte timen af med.

Tons/tummel: jeg tror at, de fleste synes, at de første ekspressive aktiviteter er sjove, men senere falder de lidt fra (en leg er jo ikke sjov, hvis man ikke forstår den eller er bange for at slå sig)

13.6 Rangordning af faktorer

Ved hver observation blev observatøren bedt om at rangordne fem faktorer efter hvilken faktor der havde størst betydning for arrangementets afvikling, således at den vigtigste faktor fik et point og den mindst vigtige faktor fik 5 point. De fem faktorer opnåede følgende samlede score:

8 point	Instruktørens personlighed, energi og pædagogiske evner.
10 point	Valg af aktiviteter
13 point	Udstyret
17 point	At børnene møder noget nyt.
23 point	Instruktørens gymnastikfaglige niveau.

At være synlig	<ul style="list-style-type: none"> • Let at få fat i Gymnastikkaravanen f.eks. via hjemmeside • Synligt projekt i Danmark inden for 3 år (primært i skoler og foreninger) • Udbrede kendskabet til Gymnastikkaravanen i skoler og foreninger • Synlig i forhold til DGI (DGI gymnastik brand)
At blive landsdækkende projekt i løbet af 3 år	<ul style="list-style-type: none"> • 7-8 lastbiler inden for 3 år • Første år skal der køre 3-4 lastbiler • Bilen skal i kontakt med min. 1000 skolebørn og i alt 3000 børn hvert år • Hver bil skal første år gennemføre 125 arrangementer
At have mange samarbejdspartnere	<ul style="list-style-type: none"> • Projektet er udvikles og afvikles med forskellige samarbejdspartnere, der kan bidrage med forskellige kompetencer • Landsdelsforeningens skoler og foreningerne er bredt repræsenteret som brugere af karavanen (størrelse, geografisk placering)

Tabel 1. En oversigt over projektets målsætninger.

4.3 Evalueringens formål

Evalueringens formål er todelt. Med denne evaluering ønskes:

1. En afsøgning af muligheder for optimering af projektet og at trække de væsentligste erfaringer frem, så disse kan bruges i det fremtidige arbejde med karavanen og lignende projekter.
2. En analyse af, hvilke effekter Gymnastikkaravanen har haft.

I beslutningsgrundlaget står der om evalueringen:

”En grundlæggende evaluering gennemføres efter projektets 2. år. Evalueringen gennemføres af en uafhængig instans. Formålet hermed er at sikre en troværdig og uafhængig professionel evaluering, som skal dokumentere effekten af Gymnastikkaravanen og give grundlag for forbedringer samt sikre anerkendelse i det offentlige skole- og sundhedsvæsen”.

4.4 Evalueringsdesign og dataindsamlingsmetoder

Projektet rummer mange interessenter og aktører samt syv forskellige og selv-kørende karavaner, der hver især har sit eget særpræg. Formålet med denne evaluering er således at belyse forhold i et ganske komplekst projekt. Det anvendte evalueringsdesign er valgt for bedst muligt at kunne indfange indtryk, meninger og erfaringer fra karavanens frivillige og lønnede personale samtidig med at brugernes oplevelser også kommer til udtryk. Projektets kompleksitet samt de mange aktører i

projektet nødvendiggjorde et design med stor spredning på dataindsamlingsmetoderne.

Undervejs i evalueringsprocessen er dataindsamlingen sporet ind på de kerneområder, der efterhånden trådte frem som værende afgørende for projektet. I processen er der dermed foretaget bevidste til- og fravalg af temaer, der syntes værd at jage. Det betyder, at adskillige potentielt vigtige emner er valgt fra for ikke at få en uoverskuelig dataindsamling. Eksempler på emner der ikke er sat fokus på er: forholdet til projektets sponsor PE Redskaber A/S, karavanens rolle i DGI eller forholdet mellem højt aktivitets niveau overfor kvalitet i bevægelserne og læring.

Evalueringen er gennemført på seks niveauer med fire forskellige dataindsamlingsmetoder (nævnt i parentes):

- Niveau 1: Styregruppen (fokusgruppeinterview)
- Niveau 2: Karavaneudvalgene (fokusgruppeinterview)
- Niveau 3: Karavaneførerne (fokusgruppeinterview)
- Niveau 4: Brugere – lærerne/instruktørerne (spørgeskemaundersøgelse)
- Niveau 5: Brugere – eleverne/børn i foreningerne (observationer)
- Niveau 6: Brugere – kommunerne (telefoninterviews)

4.4.1 Niveau 1 - Styregruppen

Styregruppen deltog i et fokusgruppeinterview. Interviewet havde to formål:

1. At få hele evalueringen sporet ind på, hvad der var væsentligt at gå på jagt efter.
2. At få styregruppens vigtigste erfaringer og erkendelser indsamlet.

Interviewguides til de resterende interviews blev lavet på grund af interviewet med styregruppen. Interviewet forløb planmæssigt.

4.4.2 Niveau 2 - Karavaneudvalgene

Der blev lavet fokusgruppeinterviews med tre karavaneudvalg. Udvalgene var: Fælles karavaneudvalg på Sjælland, DGI Sydvest, DGI Vestjylland og Nordvest. Formålet med interviewene var at få karavaneudvalgenes vigtigste erfaringer og erkendelser indsamlet.

Interviewene forløb planmæssigt.

4.4.3 Niveau 3 - Karavaneførerne

Der blev lavet et oprindeligt fokusgruppeinterview med samtlige karavaneførere. Efterhånden som evalueringen skred frem blev det åbenlyst at karavaneførernes arbejde spiller en afgørende rolle i projektet. For at få uddybet svarene fra det første interview blev endnu et fokusgruppeinterview gennemført. Formålet med interviewene var at få karavaneførernes vigtigste erfaringer og erkendelser indsamlet.

Eleverne vil gerne lave stafetter, øvelserne variere hele tiden, mange forskellige kropsfærdigheder trænes, men øvelserne gentages ikke = elever kan ikke se om de forbedrer sig.

I 2. runde er der 3 elever som ikke gider deltage i stafetterne og redskabsbanen.

Redskabsbanen

Eleverne synes det er rigtig sjovt at bevæge sig rundt på de forskellige former for skumredskaber og hoppemadrasser (team-track).

I 3. rundes første 10 min. er de fleste elever med til alle øvelser og der bliver grinet. Lige så stille som niveauet stiger, er der flere og flere elever der ikke synes det er sjovt at deltage/udstille sig. Til sidst er det kun 7 – 8 drenge som gennemfører øvelserne og synes det er sjovt, resten kigger på.

Generelt for 2. og 3. runde – eleverne mister deres fokus/koncentration i sidste del af karavanen.

13.5.4 Observation 4

Drenge:

Indledende leg: alle synes det er sjovt

Opvarmning til musik: flere synes ikke at det er sjovt

Kampeleg: mange har det sjovt

Springdelen deles op i to dele med flere stationer i hver del – drengene fanges ikke af øvelserne, synes ikke at det er sjovt

Piger

Indledende leg: sjov leg for alle

Opvarmning til musik og koreografi: alle har det sjovt

Springdelen som ved drengene: hos de piger der deltager er koncentrationen, engagementet og humøret højt. De vil gerne og de har det sjovt.

13.5.5 Observation 5

Udskoling

Indledende aktivitet: mange morer sig

Grease koreografi: Mange har det sjovt, der er stor del af "free-style", hvor der kan pjattes

Sal med springsjov: Nej. Flere melder fra..., men dem der er tilbage kan vise sig.

Hal med tons/tummel: mange er med og har det rigtig sjovt, er koncentreret om opgaverne – Instruktør A serverer instruktionerne præcist, klart og med humor og karisma. A organiserer også aktiviteterne rigtig godt – der er ingen spildtid/ faremomenter mv..

Mellemtrin

Leg: ok sjov

Discodans: de fleste har det sjovt, dog var der det som før nævnt ret høj musik (nok for at skabe en stemning i den store hal) og det var der flere der synligt ikke brød sig om

Svensk bulldog (fange/ styrkeleg): nok mest en leg for drengene – efterhånden som legen skrider frem, går flere piger ud

13.5 Er det sjovt for alle børn?

13.5.1 Observation 1

Springøvelser

De fleste piger holder koncentrationen hele tiden, drengene mister koncentrationen og øvelsernes udfordringer er enten for svære og det medfører at drengene ikke er aktive

Legeøvelser

Lege virker som om de har en nyhedsværdi over for eleverne, hvilket er med til at gøre legene nye, sjove og spændende for eleverne.

Generelt går dagens program godt og ingen elever melder helt fra overfor aktiviteterne. Enkelte elever går til tider ud og sætter sig med småskader eller brug for en kort pause.

13.5.2 Observation 2

Redskabsbanen

1. runde:

Mange forskellige øvelser introduceres, tempo, smil,

2. runde:

Eleverne synes øvelserne er sjove og vil gerne være med, enkelte elever har svært ved at holde koncentrationen. Anderledes former for udfordringer kropsligt, nogle øvelser kræver mod, eleverne synes det er sjovt selvom øvelserne er lidt "farlige"

3. runde:

Eleverne virker alle meget optaget af øvelserne og vil gerne være aktive og have det sjovt.

Lege

1. runde:

Eleverne er gode til at lege, legene minder om frikvarterlege.

2. runde:

Nogle har svært ved at koncentrere sig om alle øvelser, ingen elever sætter sig ud for ikke at deltage mere, men enkelte holder en pause i ny og næ.

3. runde:

Eleverne vil gerne bevæge sig og have det sjovt, alle er med.

13.5.3 Observation 3

Opvarmningen

2 elever melder allerede fra i starten og vælger at se på, har ikke lyst til at være med i opvarmningen, resten af eleverne deltager aktivt og med smil på læben.

I 2. runde har 10 – 15 af drengene svært ved at koncentrere sig til sidst. De pjatter og bruger mere tid på skumredskaberne end på opvarmningen.

Stafetter

4.4.4 Niveau 4: Brugerne – lærerne/instruktørerne

Der er gennemført en spørgeskemaundersøgelse, hvor de brugere DGI havde kontaktinformation på blev kontaktet. Undersøgelsen blev lavet via emails med brug af programmet Survey Exact.

1352 emails blev sendt ud direkte til de lærere og foreningsinstruktører der har deltaget i et karavanearrangement. 114 kom tilbage med besked om ukendt mail-adresse, så der var i alt 1238 personer, der så vidt vides modtog spørgeskemaet. 420 personer svarede, hvilket giver en svarprocent på 34 %. Den relativt lave svarprocent kan delvist forklares ud fra tabel 2, der viser, sammenhængen mellem, hvor længe der er gået siden karavanebesøget og antallet af respondenter.

Tabel 2. Hvor længe er der gået siden I havde besøg af Gymnastikkaravane?

	Respondente	Procent
0-6 mdr. siden	189	53,1%
7-12 mdr. siden	88	24,7%
13-18 mdr. siden	50	14,0%
mere end 18 mdr. siden	29	8,1%
I alt	356	100,0%

Jo længere tid der er gået – des færre respondenter. Årsagen til denne sammenhæng kendes ikke. En mulig forklaring er, at mange skifter mailadresse inden for en 18 måneders periode. En anden mulighed er, at brugerne desværre ikke har set relevansen af deres svar, hvis der er gået lang tid siden karavanebesøget. Tre modtagere af spørgeskemaet svarede tilbage, at de ikke havde svaret, da det var lang tid siden, at de havde haft noget med karavane at gøre: "hvis DGI vil have noget evalueret må de gøre det lige efter besøget – ikke så lang tid efter". Det er muligt, at andre modtagere af spørgeskemaet også har undladt at svare fordi de har tænkt, at deres bidrag ikke længere var relevant. En tredje mulighed kunne være, at folk ikke har tjekket deres mail og dermed ikke har modtaget skemaet.

Tabel 3. Hvilken region ligger skolen / foreningen i?

	Respondente	Procent
Region Hovedstaden	13	3,2%
Region Sjælland	77	18,8%
Region Midtjylland	85	20,7%
Region Nordjylland	38	9,3%
Region Syddanmark	197	48,0%
I alt	410	100,0%

Som det fremgår af tabel 3 kommer næsten halvdelen af svarene fra region Syddanmark. Årsagen til denne fordeling skal måske findes i, at karavane i region Syddanmark, ifølge styregruppen, har været gode til at indsamle mailadresser.

Tabel 4. Angiv din egen funktion i forbindelse med besøg af DGI's Gymnastikkaravane...

	Respondente	Procent
Kontaktperson / lærer på en skole der har modtaget besøg	94	22,9%
Instruktør i en lokalforening der har modtaget besøg	184	44,9%
Jeg er begge dele	21	5,1%
Andet, skriv hvad	111	27,1%
I alt	410	100,0%

Under "andet" findes primært: formand i forening, skoleleder, pædagog i SFO, børnehaveklasseleder, instruktør i en anden forening, instruktør i karavanen & dagplejer.

Det er vigtigt at svarene fra spørgeskemaundersøgelsen læses med forbehold for de forhold der er beskrevet i tabel 2, 3 & 4.

4.4.5 Niveau 5 Brugere – eleverne/børn i foreningerne

Der blev gennemført observationer på fem af Gymnastikkaravanens arrangementer. Observationsguiden blev udarbejdet med afsæt i de gennemførte interviews. Observationsguiden laves for at spore observatøren ind på, hvad der skal kigges efter og for at gøre observationerne så objektive som mulige. Observationsguiden og rådata fra observationerne kan læses i appendiks A. Observationerne blev gennemført for kunne supplere lærernes og instruktørernes udsagn om børnenes udbytte af karavanen. Når observationsmetoden bruges på en så kompleks situation som undervisning, er det en metode, hvor resultatet afhænger af, hvem der observerer. For at gøre observationerne så kvalificerede som mulige, blev der brugt to observatører med indgående kendskab til både gymnastik og idræt i folkeskolen. Begge observatører er tidligere idrætslærere i folkeskolen og arbejder nu med at udvikle skoleidrætten i Videncenter for Sundhedsfremme og i Skoleidrættens Udviklingscenter². Når der i observationerne refereres til en "almindelig" idrætsundervisning, er det baseret på observatørernes subjektive vurdering, som er baseret på mange timers konsulentarbejde og observationer i udviklingsarbejder i folkeskolens idrættimer. Det er vigtigt at notere sig at fem observationer i et projekt med 142.000 børn ikke er meget. Observationerne bør læses med disse forbehold in mente.

4.4.6 Niveau 6 Brugere – kommunerne

Der blev gennemført telefoninterviews med kontaktpersoner i 11 kommuner. Disse interviews var oprindeligt ikke en del af evalueringdesignet, men efterhånden som evalueringen skred frem blev kontakten til kommunerne et oplagt sted at grave lidt dybere.

² Skoleidrættens Udviklingscenter er et samarbejde mellem Dansk Skoleidræt og Videncenter for Sundhedsfremme på Professionshøjskolen University College Syd. Se mere på www.skud.nu

Springdelen deles op i to dele med flere stationer i hver – niveauet er ok.

Piger

Indledende leg: alle er med – en rigtig pigeleg!

Opvarmning til musik og koreografi: fin "let" koreografi med gang i – næsten alle kan være med, og dem der ikke kan umiddelbart, hænger på og er vældig koncentrerede

Springdelen som ved drengene: måske skulle øvelsesvalget nedjusteres – en del tør ikke, melder fra, laver en modificeret udgave af øvelsen. De fleste af pigerne "klør på" og prøver – de vil gerne, men kommer alligevel til kort.

13.4.5 Observation 5

Udskoling

Indledende aktivitet: alle kan finde ud af rytmelegen

Grease koreografi: øvelserne burde alle kunne, men Instruktøren gennemgår det hurtigt (nok for ikke at miste for meget tid og intensitet) og dermed falder enkelte elever ud af dansen. Men de fleste prøver, Instruktøren (A) har stor udstråling og power, som gør at A kommer rigtig godt af sted med denne dans.

Sal med springsjov: alle burde kunne være med, men øvelserne i returbaranen appellerer åbenbart ikke til eleverne – så dem laver de ikke. Der bliver ikke rettet, korrigeret eller stillet krav til kvaliteten af øvelsen af instruktøren B.

Hal med tons/tummel: legene og aktiviteterne passer fint i niveau til aldersgruppen

Mellemtrin

Leg: alle er med.

Discodans: alle er koncentrerede, fokuserede på Instruktørens A gennemgang og alle kan finde ud af øvelserne

Svensk bulldog (fange/ styrkeleg): alle kan være med,

Sal med springsjov: øvelserne er for svære for de mindste og yngste, Instruktør B differentierer ved at gøre forhindringen lavere. Eleverne finder selv på andre øvelser end vejtmøllen på skråbanen, så måske var dette for svært.

Hal med tons/tummel: alle kan være med og er med

Indskoling

Fælles opvarmning: alle kan være med

Springsjov: alle kan være med, der er mulighed for differentiering på returbaranen, alligevel sidder 7 elever ude eller går fra undervejs...

Tons/tummel: alle kan være med, der hvor det bliver svært, er når der skal lange forklaringer til, for at aktiviteten skal lykkes. Ved et par af fangelegene melder flere grupper sig ud (står stille) - de forstår ikke legen eller også er de bange for, at det er for vildt.

13.4.3 Observation 3

Opvarmningen - fælles

Alle elever er klar fra start og deltager aktivt i opvarmningen og niveauet og de forskellige øvelser virker motiverende for eleverne.

I 2. runde begynder der at blive stor niveauforskel på elevernes kundskaber og færdigheder, som resulterer i, at 1/3 del af eleverne har svært ved at følge med i dansekoreografien. Det er dog ikke et princip at koreografien skal læres 100 %, og dermed udelukkes ingen elever fra opvarmningen.

1. runde

Redskabsbane og stafetter

Banens opstilling gør at mange af elever (mest drenge) opfatter øvelsen som hvem der er hurtigst gennemfører, det gør at læringen og de kropslige færdigheder der skal trænes med øvelserne mister karakter.

Niveauet for øvelserne er fint og bygger på mange grovmotoriske færdigheder. Dette appellerer til at eleverne kan være med. Der bliver ikke rettet og evalueret meget med eleverne, når de laver deres øvelser, men i stedet skal alle eleverne prøve øvelserne igen og igen.

Stafetterne har primært fokus på aktiviteterens energi og konkurrence, og ikke så meget på de kropslige færdigheder aktiviteterne rummer. Alle elever kan være med.

2. runde

Redskabsbane

Instruktøren giver eleverne små korte vejledninger (spænding, afsæt, hoppeteknik) inden de forskellige øvelser på team track, hvilket virker godt. Men eleverne bruger ikke vejledningen, når øvelserne er i gang – i stedet drejer det sig om, at komme først og have tempo på – også selvom instruktøren har påpeget, at det ikke drejer sig om at komme først.

Stafetternes aktiviteter er næsten de samme som ved de mindste elever – hvilket ikke giver eleverne så mange udfordringer. Men alle elever kan være med.

3. runde

Stafetter

Alle elever kan være med og niveauet er godt. Nye aktiviteter er inddraget hos de store elever. Men problemet er mere at mange af eleverne ikke "gider" at deltage og det betyder at de enten sidder helt over eller at de deltager i stafetterne med at snyde, gøre tingene for halvt blus.

Redskabsbane

Generelt passer sværhedsgraden godt til eleverne.

13.4.4 Observation 4

Drenge:

Indledende leg: alle er med

Opvarmning til musik: flere er ikke med på, hvad øvelserne går ud på, de kan ikke finde ud af det + øvelserne er for svære og musikken for høj til, at de kan høre instruktionerne.

Kampelege: de fleste er med, enkelte melder fra eller zapper lidt til og fra

4.4.7 Opsamling på dataindsamlingsmetoder

Man kan lidt forenklet sige, at niveau 1, 2, 3 & 6 primært har til formål at skaffe data til formålets første punkt: *en afsøgning af muligheder for optimering af projektet og at trække de væsentligste erfaringer frem, så disse kan bruges i det fremtidige arbejde med karavanen og lignende projekter.*

Imens data fra niveau 4 & 5 primært har bidraget til at lave en *analyse af, hvilke effekter Gymnastikkaravanen har haft* – altså målsætningens andet punkt.

Dataindsamlingsmetoderne: fokusgruppeinterviews, telefoninterviews, observationer og spørgeskemaundersøgelse er alle efterprøvede og almindeligt anerkendte metoder. Se litteraturlisten for referencer.

4.5 Statistiske beregninger

Med henblik på at sikre, at rapporten udtaler sig på valide data, er der foretaget forskellige beregninger når dataene er blevet krydstabulerede. I de tilfælde der tales om statistisk signifikans undervejs i rapporten betyder det, at der er mindre end 1 % risiko for, at der reelt set ikke er nogen forskel på de to grupper der sammenlignes. Det er dermed, rent statistisk set, ikke tilfældigt, at data har fordelt sig som de gør. Når der undersøges, om der er statistisk signifikans lægges kategorierne "i meget høj grad" og "i høj grad" sammen og denne samlede kategori tolkes som et "ja" – eller at her har været en ændring. Kategorierne "i ringe grad" og "slet ikke" lægges sammen og denne samlede kategori tolkes som "nej" – eller her har ikke været en ændring. Der er foretaget en χ^2 -test. Når χ^2 er beregnet sammenlignes tallet med det niveau, der svarer til 1 % grænsen for én frihedsgrad.

5. Karavanebesøgene

5.1 Er kunderne tilfredse?

Det er selvsagt vigtigt at gøre sig klart om kunderne er tilfredse den vare de modtager. 93 % af kunderne er enten "i meget høj grad" eller "i høj grad" tilfredse med besøget af karavanen.

Tabel 5. Var du/l tilfredse med besøget af Gymnastikkaravanen?

	lærer	Forenings- instruktør	Jeg er begge dele	Andet, skriv hvad	I alt
I meget høj grad	41,2%	43,7%	50,0%	52,1%	45,2%
I høj grad	51,8%	50,3%	44,4%	38,0%	47,8%
i ringe grad	5,9%	4,8%	5,6%	4,2%	5,0%
slet ikke	1,2%	0,6%	0,0%	0,0%	0,6%
Ikke relevant	0,0%	0,6%	0,0%	5,6%	1,5%
I alt	85	167	18	71	341

Tallene for lærerne og foreningsinstruktørerne er stort set identiske. Skolerne og foreningerne er lige tilfredse med Gymnastikkaravanen.

De overbevisende tal fra spørgeskemaundersøgelsen understøttes af telefon-interviewene med kommunerne. Her svarede 9 ud af 11, at de i "meget høj grad" var tilfredse med besøget, imens de sidste to kontaktpersoner svarede "i høj grad".

5.2 Projektets kerneværdier

Gennemgående for alle interviews er en stor stolthed over Gymnastikkaravanen og den kvalitet karavanen kan tilbyde. Både i styregruppen, i karavaneudvalgene og blandt karavaneførerne er der stor enighed om, at Gymnastikkaravanen er et godt produkt og alle nævner også, at Gymnastikkaravanen kan noget, som andre ikke kan.

"Vi har stort set aldrig fået klager eller måttet aflyse et arrangement og vi hører gang på gang hvordan vores besøg gør en forskel".

Styregruppen

"Jeg støder på gode historier om og fra karavanen dagligt og jeg er stolt over at fortælle, at jeg arbejder i dette projekt. Vi har noget meget konkret at komme ud med og selvom det har været hårdt at lære også at være sælger, så har det været dejligt at mærke, at vi faktisk har noget at sælge og at der er kunder, der gerne vil betale for vores vare".

Karavanefører

Enigheden blandt projektets frivillige (karavaneudvalg og styregruppe) og ansatte (karavanefører og karavaneinstruktører) om, at projektet har været en succes er

Tons/tummel: flere af legene/ aktiviteterne er gode, men høj intensitet har de ikke, opdelingen i 4 grupper tager lang tid i forhold til, hvor lidt de 4 hold skal bruges. Ved den sidste stafet er der rækker med 12-14 elever i hver, dvs. 6 elever er aktive ad gangen!

Samlet: Det er med baggrund i observationerne alene ikke muligt at afgøre om aktivitetsniveauet er højere eller lavere end en almindelig idrætstime.

13.4 Kan alle børn være med?

13.4.1 Observation 1

Springøvelser

Pigerne kan være med, øvelserne er vist med variationer alt efter hvor meget eleverne kan i forvejen, instruktøren giver gode råd til alle elever – retter med et smil, drenge er også god i de første runder men mister hurtigt koncentrationen og øvelserne karakter ændrer sig til at blive ufærdige og sjuskede øvelser, minus fokus.

Legeøvelser

Legenes perspektiver er konkurrence, samarbejde, instruktøren informerer eleverne om øvelsernes fokus og alle elever kan være med til øvelserne. Niveauet er afstemt i forhold til elevgruppen – der kunne dog godt være nogle lege som rummede flere udfordringer.

14.4.2 Observation 2

Redskabsbanen

1. runde:

Alle elever deltager i øvelserne på deres niveau, øvelserne mangler differentieringsmuligheder for de elever som har svært ved at udføre øvelserne.

2. runde:

Alle børn kan og vil være med, men øvelsernes karakter og sværhedsgrad medfører at nogle ikke får lavet øvelserne efter hensigten. Fravær af differentieringsmuligheder.

3. runde:

Alle børn vil gerne deltage og kan være med, men det betyder ikke at de får det ud af øvelserne som er hensigten.

Lege

1. runde:

Eleverne synes fangelegen er sjov og alle er med. Alle legene er tilrettelagt efter at alle kan være aktive og være med.

2. runde:

Eleverne leger godt med hinanden

3. runde:

Ja alle børn er med og vil gerne være med.

Generelt for denne del af timen er aktivitetsniveauet lidt under en alm. idrætstime, hovedsagelig pga. ukendte/ nye øvelser/ aktiviteter.

Springdelen deles op i to dele med flere stationer i hver – der bliver hurtigt kø, på et tidspunkt tæller jeg 19 drenge, der står i kø. Her er det at flere ”smutter ud”, slås for sjov eller leger med hulahopringe mv. På selve team-tracken er der mere aktivitet/ tons.

Piger

Indledende leg: som indledende eller afsluttende leg fin – men ikke megen aktivitet...
Opvarmning til musik og koreograf: fin ”let” koreografi med gang i, så pulsen kommer op – medfører at stort set alle er med

Springdelen som v. drengene: pigerne har større aktivitet, og fordeler sig bedre ved stationerne, dette medfører mindre kø – en god cirkel. En af instruktørerne begynder også at give feedback i form af rettelser mm., mere kvalitet, bedre udførelse af øvelserne.

13.3.5 Observation 5

Udskoling

Indledende aktivitet: selve aktiviteten er ikke en ”puls op-leg”, men mere rytme, eleverne deltager

Sal med springsjov: flere piger sidder over, minus koncentration om at lære noget, returbanen springer de fleste over dette medfører større og større kø ved team-tracken, flere og flere elever både drenge og piger sætter sig ud, til sidst er der kæmpekø – måske er der 6 elever, der er aktive ad gangen! Sluttelig springes salto: der er 20 i kø, én springer ad gangen og resten er stået af dvs. ca. 60 elever er nu inaktive.

Hal med tons/tummel: stort set alle elever er med det meste af tiden, aktivitetsniveauet er højt, enkelte sætter sig ud, men det er forskellige elever fra leg/aktivitet til aktivitet

Mellemtrin

Leg: alle er med, men legen har samme lave intensitet som v. udskoling

Discodans: enkelte står af pga. lydstyrken er for høj (elever holder sig for ørerne), og luftguitar er åbenbart for fjollet, så de bliver generte og står stille

Svensk bulldog (fange/ styrkeleg): god leg med både styrke og aerobe elementer

Sal med springsjov: de fleste elever er med hele tiden, men der skabes kø. Ved salto springer kun en elev ad gangen, ingen bruger nu returbanen.

Hal med tons/tummel: god aktivitet hele tiden

Indskoling

Fælles opvarmning: ved Svensk bull-dog legen er der kaos – en stor hal med mange små børn – flere kan ikke orientere sig i rummet mv. – flere løber ikke, men går eller står stille. Måske er de bange for at løbe ind i andre...

Springersjov: der er fuldt drøn på, mange elever er aktiveret på en god og lærende måde, dog ”glemmer” også de små elever returbanerne (selvom A har lavet tre forskellige af slagsen) dette medfører kø, men det er ikke længe, at de små står i kø, da de kan være tre på team-tracken ad gangen.

slående og ikke en eneste af de interviewede personer tilkendegav at de føler, at projektet ikke har været en succes.

Spurgt til, hvad karavanen kan, som gør den til en succes falder svarerne primær med følgende tre udsagn som omdrejningspunkt:

1. Der er plads til alle og alle kan være med.
2. Karavanen skaber bevægelsesglæde og børnene synes at det er sjovt.
3. Børnene er mere aktive under et karavanebesøg end i f.eks. en almindelig idrætstime, og det er især de såkaldte idrætssvage elever, der får hævet aktivitetsniveauet.

Udsagnene fra styregruppen, karavaneudvalg og blandt karavaneførerne er lidt forskellige, men kernen i de mange udsagn om, hvad det er Gymnastikkaravanen kan, rummes i de disse tre udsagn. Den store enighed om disse tre udsagn, på alle tre niveauer (styregruppe, karavaneudvalg og karavaneførere), gør dem til et oplagt emne for nærmere undersøgelse.

De tre udsagn er i denne evaluering fremkommet ved, at interviewe en række nøglepersoner i projektet (niveau 1, 2 & 3 i evalueringdesignet) og finde de begreber og værdier der går igen hos hele gruppen. Hvis du spørger en tilfældig frivillig eller ansat i projektet, hvad det er karavanen kan, vil du med stor sandsynlighed høre disse tre udsagn eller en formulering, der ligger tæt på. Årsagen til, at det netop er disse tre udsagn der bliver omdrejningspunktet for projektets ”ejere” (de frivillige og de ansatte) når de skal beskrive projektets kvalitet, kan spores tilbage til projektet beslutningsgrundlag.

De tre udsagn er en manifestation af, at værdierne som beskrevet i beslutningsgrundlaget er ført videre til projektets frivillige og ansatte.

I beslutningsgrundlaget står der bl.a. at Gymnastikkaravanen skal være:

- **Udfordrende**
Det betyder, at alle skal udfordres med sin krop og sit hoved.
- **Sjov**
Det betyder, at humoren og glæden skal være dominerende for alle aktiviteter.
- **Lærerig**
Det betyder, at alle skal få redskaber til at kunne mere med sin krop og sit samvær med andre.
- **Plads til alle**
Det betyder, at alle der har lyst, kan være med på det niveau man er.
- **Motiverende**
Det betyder, at uanset berøringsfladen med Gymnastikkaravanen skal man blive motiveret til yderligere motion.
- **Høj kvalitet**
Det betyder, at både aktiviteter, håndtering af samarbejdspartnere og organiseringen skal være på et højt niveau.

Det er altså lykkedes at skabe en holdning og et sæt værdier hos projektets aktører, der afspejler de værdier, som oprindeligt blev skrevet ind i beslutningsgrundlaget. En anden tolkning kunne være, at det er lykkedes at skrive et beslutningsgrundlag der repræsenterer de værdier, som DGIs frivillige og ansatte kan genkende og godkende. Om hønen eller ægget er kommet først er mindre væsentligt – i dette tilfælde ligger sandheden givetvis et sted midt imellem. Det væsentlige er, at der er en sammenhæng mellem de værdier der bliver beskrevet i "den virkelige verden" (de tre udsagn) og projektets oprindelige ide (beslutningsgrundlaget).

Det interessante spørgsmål er, om disse værdier også er nået helt ud til brugerne.

5.3 Når projektets værdier ud til brugerne?

Får at undersøge om projektets kerneværdier er nået ud til brugerne, blev lærere og instruktører stillet tre spørgsmål. Modtagerne af karavanen bekræfter i store træk de tre udsagn.

Tabel 6. Skolerne. Vurderer du at Gymnastikkaravanen lever op til målsætningen om, at "der er plads til alle" og at "alle elever skal kunne deltage i aktiviteterne"?

	Respondente	Procent
I meget høj grad	36	37,5%
I høj grad	55	57,3%
i ringe grad	4	4,2%
slet ikke	1	1,0%
I alt	96	100,0%

Tabel 7. Foreningerne. Vurderer du at Gymnastikkaravanen lever op til målsætningen om, at "der er plads til alle" og at "alle elever skal kunne deltage i aktiviteterne"?

	Respondente	Procent
I meget høj grad	72	41,6%
I høj grad	92	53,2%
i ringe grad	7	4,0%
slet ikke	2	1,2%
I alt	173	100,0%

95 % af både lærerne og foreningsinstruktørerne mener, at karavanen lever op til målsætningen om at "alle elever skal kunne deltage i aktiviteterne" og at "der er plads til alle". Disse overbevisende tal suppleres af observationerne, der dog giver et mere nuanceret billede af karavanens aktiviteter. I langt de fleste aktiviteter der observeres, kan alle børn være med, men i en del aktiviteter deltager børnene uden at kunne udføre aktiviteterne korrekt og i enkelte aktiviteter er der børn, der melder sig helt ud.

Opvarmningen rummer gode elementer: leg, konkurrence, kendskab til forskellige redskabsformer, som er med til at give eleverne en forsmag på hvad der venter dem resten af tiden.

Stafetter og redskabsbanen

Energi- og aktivitetsniveauet som var højt fra starten holder hele vejen – og eleverne har sved på panden. Øvelserne er tilrettelagt sådan at der er minimal ventetid for eleverne. Dette medfører at eleverne er fysisk aktive hele tiden og ingen får mulighed for at falde fra eller kede sig, Godt organiseret – men der er til tider brug for at eleverne inddrages i hvorfor og hvordan øvelserne skal/kan laves. Masseproduktion af aktiviteter og øvelser der skal nås inden for den afsatte tid.

2. runde

Opvarmningen

Opvarmningen rummer meget energi som får eleverne til at være aktive.

Stafetter og redskabsbanen

Alle deltagende elever er aktive, mange af øvelserne rummer et konkurrenceperspektiv, som er med til at holde dampen oppe på alle elever.

Øvelserne ved både stafetter og redskabsbane er konkurrencepræget og dermed er der højt tempo på elevernes aktivitets niveau, hvilket nedenstående citat også fortæller:

Elevkommentar:

"Lasse, er det ikke rigtig, vi har aldrig svedt så meget i idræt – vel?"

3. runde

Opvarmning

Højt aktivitetsniveau, eleverne leger kampe med høj intensitet, danseserie medfører at ca. 70 % af eleverne deltager og dermed falder deres aktivitetsniveau meget de sidste 10 min. af opvarmningen.

Stafetter

Ikke alle elever er aktive – 4 elever ud af 18 deltager ikke i nogle stafetter overhovedet, resten af flokken deltager ud fra deres bedste evne. De fleste stafetter var de samme som før, nye variationer med sjipling, elevernes var kun optaget af at vinde, øvelsens funktion mistede lidt sin værdi.

Redskabsbanen

Ud af de 24 elever der er i gang på redskabsbanen er 11 elever som ikke deltager aktivt. De holder "pause" og deltager kun i nogle få øvelser som de mener passer til dem. Sværhedsgraden stiger for øvelserne, drengene er bedst til at tage imod udfordringerne og dermed mest aktive.

13.3.4 Observation 4

Drenge

Indledende leg: alle er aktive

Opvarmning til musik: flere er ikke med/ falder fra, men kommer dog med ind i mellem og prøver – dvs. ikke alle bliver ordentlig varme

Kampe: eleverne er ikke vedholdende i deres aktivitet

Instruktør B er meget lidt smilende, virker ikke særlig imødekommende eller engageret, instruere næsten ikke, udøver stort set ikke modtagning, retter ikke – dog kan B navnene på nogle af børnene.

13.3. Er alle børn aktive?

13.3.1 Observation 1

Opvarmningen

Øvelserne rummer mange forskellige udfordringer, der er ca. 5 elever som ikke deltager på samme aktivitetsniveau som resten af eleverne.

Springøvelser

Pigerne bruger banen aktivt og banen gør at ventetiden ikke er så lang og derved har pigerne ikke så mange pauser og er mere aktive. Tempoet er ikke så højt, men øvelserne laves. I forhold til meget almindelig idrætsundervisning afprøver eleverne flere forskellige forøvelser til flikflak, kraftspring, håndstand-rulle. Drengene vil gerne lave deres egne øvelser og max. 5. elever følger banen og de øvelser der fra starten er vist – resten laver det som de hver især synes er sjovest.

Legeaktiviteter

Drengenes lege veksler mellem parøvelser og kampe. Drengene kan godt lide at de får lov til at kæmpe lidt mod hinanden. Pigerne laver også kampøvelser og konkurrenceprægende øvelser, men synes helt klart at øvelsen med faldskærmen er sjovest.

13.3.2 Observation 2

1. runde:

Eleverne er aktive – de har svært ved at stå stille og har lyst til at bruge de forskellige skumredskaber hele tiden. Instruktøren giver gode korte beskeder. Der er en del ventetid på redskabsbanen – sætter aktivitetsniveauet ned. Redskabsbanen rummer mange forskellige lukkede øvelser og dermed overlades der ikke meget til elevernes fantasi i forhold til brugen af redskaberne.

Der leges en fangeleg. Fangelege skaber naturligt et højt aktivitetsniveau,

2. runde:

Eleverne er aktive, der arbejdes med forskellige gymnastiske øvelser som spring, spænding, svæv, hop, rulle. Fraværd af medbestemmelse og undervisningsdifferentiering.

3. runde:

Eleverne er aktive, action, styrke, fællesskab, motoriske øvelser, kravle, hoppe, koordination. Fraværd af medbestemmelse og undervisningsdifferentiering.

13.3.3 Observation 3

1. runde

Opvarmningen

Opvarmningen er god til at aktivere alle elever på en gang, ingen venter på at blive aktiveret. På grund af tempoet i øvelserne, er der nogle elever som ikke bruger tid på at udfører øvelserne "rigtigt" fordi de går mere op i at følge med.

"Alle børn kan og vil være med, men øvelsernes karakter og sværhedsgrad medfører, at nogle ikke får lavet øvelserne efter hensigten"

Fra observation

"I 2. runde begynder der at blive stor niveauforskel på elevernes kundskaber og færdigheder, som resulterer i, at 1/3 af eleverne har svært ved at følge med i dansekoreografien. Det er dog ikke et princip at koreografien skal læres 100 %, og dermed udelukkes ingen elever fra opvarmningen."

Fra observation

Udsagnet om at der i Gymnastikkaravanen er plads til alle er altså ifølge kunderne korrekt.

Om arrangementets størrelse har indflydelse på om "alle elever skal kunne deltage i aktiviteterne" og at "der er plads til alle" ses i tabel 8.

Tabel 8. Foreningerne. Vurderer du, at Gymnastikkaravanen lever op til målsætningen om, at "der er plads til alle" og at "alle elever skal kunne deltage i aktiviteterne"?

Krydset med antallet af børn der deltog i arrangementet.

	0	0-25	26-50	51-75	76-100	flere end 100	I alt
I meget høj grad	33,3%	27,8%	40,0%	50,0%	52,6%	48,1%	41,3%
I høj grad	53,8%	66,7%	55,6%	50,0%	42,1%	51,9%	53,5%
i ringe grad	7,7%	5,6%	4,4%	0,0%	5,3%	0,0%	4,1%
slet ikke	5,1%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	1,2%
I alt	39	18	45	24	19	27	172

Lægges "i meget høj grad" og "i høj grad" sammen, er tallet stort set konstant omkring 90 %. Der er ingen statistisk signifikant forskel på, hvor godt karavanebesøg af forskellige størrelse lever op til målsætningen om, at "der er plads til alle" og at "alle skal kunne deltage i aktiviteterne". Dog stiger antallet af respondenter med svarene "i meget høj grad" stødt jo flere børn der deltager. Omvendt falder antallet af respondenter der har svaret "i høj grad" i takt med at antallet børn vokser. Jo tættere arrangementet nærmer sig 76-100 deltagere, des flere brugere flyttes fra "i høj grad" til "i meget høj grad". Denne udvikling fortsætter ikke ved arrangementer med mere end 100 børn. Dette kunne være et argument for, at arrangementer med 76-100 børn har været bedst til at leve op til målsætningen om, at "der er plads til alle" og at "alle skal kunne deltage i aktiviteterne".

39 respondenter har svaret på dette spørgsmål selvom de har deltaget i et arrangement uden børn. Disse respondenter har med stor sandsynlighed deltaget i et instruktørkursus.

Et andet udsagn er, at Gymnastikkaravanen kan aktivere de børn, der til dagligt er mindre aktive og idrætsusikre.

Tabel 9. Skolerne. Fik Gymnastikkaravanen aktiveret de idrætsusikre børn?

	Respondente	Procent
I meget høj grad	13	16,2%
I høj grad	53	66,2%
i ringe grad	10	12,5%
slet ikke	4	5,0%
I alt	80	100,0%

Tabel 10. Foreningerne. Fik Gymnastikkaravanen aktiveret de idrætsusikre børn?

	Respondente	Procent
I meget høj grad	39	25,3%
I høj grad	81	52,6%
i ringe grad	23	14,9%
slet ikke	11	7,1%
I alt	154	100,0%

Hhv. 78 % af instruktørerne og 82 % af lærerne vurderer at Gymnastikkaravanen "i høj grad" eller "i meget høj grad" kan aktivere de idrætsusikre børn. Observatørerne kender ikke elevernes baggrund og er derfor ikke bedt om at kigge specifikt efter de idrætsusikre børn.

Sammenhængen mellem aktiveringen af de idrætsusikre børn og arrangementets størrelse kan ses i tabel 11.

Tabel 11. Fik Gymnastikkaravanen aktiveret de idrætsusikre børn?

Krydset med antallet af børn der deltog i arrangementet.

	0	0-25	26-50	51-75	76-100	flere end 100	I alt
I meget høj grad	14,3%	11,8%	23,8%	25,0%	50,0%	32,0%	25,3%
I høj grad	53,6%	64,7%	52,4%	41,7%	44,4%	60,0%	52,6%
i ringe grad	10,7%	17,6%	16,7%	29,2%	5,6%	8,0%	14,9%
slet ikke	21,4%	5,9%	7,1%	4,2%	0,0%	0,0%	7,1%
I alt	28	17	42	24	18	25	154

Der er ingen statistisk signifikant forskel på karavanens evne til at aktivere de idrætsusikre børn i forhold til arrangementets størrelse. Det er på baggrund af disse data derfor ikke muligt at pege på, at én arrangementsstørrelse er bedre end en anden til at aktivere de idrætsusikre børn.

28 respondenter har svaret på dette spørgsmål selvom de har deltaget i et arrangement uden børn. Disse respondenter har sandsynligvis deltaget i et instruktørkursus.

Drenggruppen var mindre motiveret for selve springdelen af timen end pigerne. Der var en hel del elevkommentarer og brok; "jeg tør ikke ;-)" ironisk, "Hvad hvis jeg brækker nakken..." og "hvorfør skal vi det her?" hvortil læreren svarer; "Fordi I skal hygge jer"

Der falder mere ro over drengene efterhånden, men mange hænger ved banderne, er inaktive og "forsvinder" ud af hallen, andre igen leger/pjatter med redskaberne (hula hop ringe mv.) men på en måde, de ikke har fået besked om at gøre.

Der tilstræbes stor aktivitet. Drengene udfører ikke øvelserne korrekt og sjusker og pjatter sig igennem. Lærerne indgår næsten ikke som modtagere eller på anden måde aktivt i timen.

Pigegruppen går straks i gang med at udforske redskaberne, stort set alle piger er i gang inden den egentlige undervisning starter.

Pigerne vil gerne følge instruktionerne og gør sig umage.

Pigerne sætter sig ud, fordi de "slår sig", og så kommer der en veninde ud og trøster, og så kommer venindens veninde... på et tidspunkt sidder 10 piger over.

Der er under hele timen mere ro ved pigerne rent verbalt, men også i udførelsen af øvelserne er pigerne mere omhyggelige og deres tilgang til gymnastikken er mere positiv.

Musikvalget afspejler ikke målgruppen.

Instruktørerne er mere fortrolige og sikre i deres undervisning af pigegruppen. Der bliver både korrigeret på elevens udførelse af øvelsen, samt brugte elev som medie til forevisning.

13.2.5 Observation 5

Udskoling

Skabelonen er fælles leg, opvarmning og derefter deles den store gruppe elever i to mindre. En gruppe i salen med springsjov og instruktør B, den anden gruppe i hallen med tons/tummel og instruktør A.

Fra timens start er der 16 elever der sidder over, men flere dumper ind og skal ikke deltage i undervisningen. Der er lærere tilstede – 3 omklædte – flere er ikke idrætslærere.

Mellemtrin

Fælles leg, discodans og fangeleg, derefter opdeling i to som ved udskoling.

5 omklædte lærere + et par af dem, der "bare" er med. På mellemtrinnet er flere af lærerne aktive og prøver undervejs at motivere elever, der er ved at zappe ud.

Instruktør B er meget afslappet omkring både modtagning og sikkerhed i springsjov. Instruktør A er en super motivator.

Indskoling

Sangleg, opvarmning til musik parvis, svensk bulldog-leg, opdeling i to grupper, men aktiviteterne i hhv. hal og sal er ikke de samme som hos mellemtrin og overbygning. Og instruktørerne har byttet, således tager instruktør A sig nu af salen og skumredskaberne og team-tracken. B er i hallen og laver forskellige sanglege, ekspressive aktiviteter, fangelege og stafetter.

Instruktør A har en rigtig god måde at tackle alle tre aldersgrupper på, er motiverende, fyldt med energi og humør, god udstråling, lidt skrap på den gode måde – en kompetent underviser.

13.2.3 Observation 3

Opvarmning + fælles opstart varer ca. 30 min.

1. runde og 2. runde

Inden selve programmet går i gang får børnene lov til at afprøve de forskellige skumredskaber, air-track osv. Der var meget energi og krudt på hovedparten af børnene fra starten.

Der indledes med fælles velkomst ved instruktørerne, hvor der lægges vægt på:

- at arrangementet handler om, at alle skal have det sjovt, svede og lege.

Opvarmning for 1. runde – alle børn deltager, kongens efterfølger i hele hallen – redskaberne bliver taget i brug, lange rækker resulterer i at de sidste elever i rækkerne ikke får lavet deres kropsøvelser ordentlig, formen på opvarmningen er god i forhold til at mange elever er i gang.

Opvarmning for 2. runde – der inddrages musik og rytmiske øvelser med hop. Der er god dynamik og eleverne bliver rigtig godt opvarmet.

3. runde

Alle elever deltager, stor forskel på hvilken energi de ligger i øvelser. Opvarmningen tager afsæt i de samme principper som ved mellemtrinnet men tempoet og niveauet er lidt højere. Aktivitetsniveauet falder meget når der skal danses efter koreografi.

Instruktørerne

Generelt er instruktørerne gode til at afstemme niveauet i forhold til elevgruppen. Derudover virker de to instruktører meget optaget af deres arbejde med karavanen, hvilket har en afsmittende effekt på eleverne.

Inddragelse af lærerne i aktiviteterne

Instruktørerne er gode til at inddrage lærerne i de forskellige øvelser og aktiviteter. Især bliver lærerne brugt i forbindelse med opvarmningen. Lærerne kommer til at fremstå som gode rollemodeller for eleverne. Dog er der i 3. runde ikke så mange deltagende lærere, da de ikke er omklædt. Lærerne står derimod og iagttager de store elever og det medfører, at nogle elever ikke deltager for fuld skrue.

Elevkendskab

Minus kendskab til elevernes relationer og kunnen er en stor udfordring for instruktørerne, hvilket afspejles i nogle af de øvelser som sættes i gang. Det har i nogle tilfælde betydning for, om elever synes det er sjovt at deltage.

Praktisk organisering

Dagens program er tilrettelagt sådan at eleverne ikke oplever meget ventetid i forhold til aktiviteter/øvelserne. Dette har overordnet set en god effekt i forhold til aktivitetsniveauet hos den enkelte elev.

13.2.4 Observation 4

Der var forskel på aktivitetsvalget til de to grupper. Instruktørerne målrettede øvelser mv. til hhv. drenge og til piger.

Lærernes og instruktørernes vurdering af det samlede aktivitetsniveau ses i tabel 12 og 13:

Tabel 12. Skolerne. Hvordan vil du vurdere elevernes aktivitetsniveau under Gymnastikkaravanens besøg sammenlignet med den daglige undervisning?

	Respondente	Procent
Væsentligt højere	25	30,5%
Lidt højere	31	37,8%
På niveau med den daglige undervisning	24	29,3%
Lidt lavere	0	0,0%
Væsentligt lavere	2	2,4%
I alt	82	100,0%

Tabel 13. Foreningerne. Hvordan vil du vurdere elevernes aktivitetsniveau under Gymnastikkaravanens besøg sammenlignet med den normale træning i din forening?

	Respondente	Procent
Væsentligt højere	25	16,7%
Lidt højere	61	40,7%
På niveau med den normale træning	61	40,7%
Lidt lavere	3	2,0%
Væsentligt lavere	0	0,0%
I alt	150	100,0%

Hhv. 57 % af instruktørerne og 68 % af lærerne vurderer at aktivitetsniveauet er "væsentligt højere" eller "lidt højere" under et karavanebesøg end under den daglige undervisning/træning. Disse procenter er som udgangspunkt fine tal, men knapt så overbevisende som i tabel 8-11. Observatørernes samlede konklusion til dette spørgsmål er, at med udgangspunkt i observationerne alene, er det ikke muligt at svare hverken ja eller nej til spørgsmålet om Gymnastikkaravanen opnår højere aktivitetsniveau end den normale undervisning. I mange aktiviteter er der et fint højt aktivitetsniveau, mens andre aktiviteter giver et lavt aktivitetsniveau eller nærmest stilstand. For at give et mere kvalificeret svar vha. observationer skal der flere observationer til.

"Indledende leg: alle er aktive

Opvarmning til musik: flere er ikke med/ falder fra, men kommer dog med ind i mellem og prøver – dvs. ikke alle bliver ordentlig varme

Kampele: eleverne er ikke vedholdende i deres aktivitet

Generelt for denne del af timen er aktivitetsniveauet lidt under en alm. idrætstime, hovedsagelig pga. ukendte/ nye øvelser/ aktiviteter.

Springdelen deles op i to dele med flere stationer i hver – der bliver hurtigt kø, på et tidspunkt tæller jeg 19 drenge, der står i kø. Her er det at flere "smutter ud", slås for sjov eller leger med hulahopringe mv. På selve teamtracken er der mere aktivitet/ tons".

Fra observation

"Energi- og aktivitetsniveauet som var højt fra starten holder hele vejen – og eleverne har sved på panden. Øvelserne er tilrettelagt sådan at der er minimal ventetid for eleverne. Dette medfører at eleverne er fysisk aktive hele tiden og ingen får mulighed for at falde fra eller kede sig. Godt organiseret – men der er til tider brug for at eleverne inddrages i hvorfor og hvordan øvelserne skal/kan laves."

Fra observation

"Opvarmningen

Opvarmningen rummer meget energi som får eleverne til at være aktive.

Stafetter og redskabsbanen

Alle deltagende elever er aktive, mange af øvelserne rummer et konkurrenceperspektiv, som er med til at holde dampen oppe på alle elever. Øvelserne ved både stafetter og redskabsbane er konkurrencepræget og dermed er der højt tempo på elevernes aktivitetsniveau, hvilket nedenstående citat også fortæller:

Elevkommentar:

"Lasse, er det ikke rigtig, vi har aldrig svedt så meget i idræt – vel?"

Fra observation

"Sal med springsjov: flere piger sidder over, minus koncentration om at lære noget, returbanen springer de fleste over dette medfører større og større kø ved team-tracken, flere og flere elever både drenge og piger sætter sig ud, til sidst er der kæmpekø – måske er der 6 elever, der er aktive ad gangen! Sluttelig springes salto: der er 20 i kø, én springer ad gangen og resten er stået af dvs. ca. 60 elever er nu inaktive."

Fra observation

Det tyder på, at aktivitetsniveauet i de fleste karavanebesøg er højt, men at der også er en stor mængde karavanebesøg, hvor aktivitetsniveauet ikke er højere end under den normale undervisning/træning.

Lærere og instruktører bekræfter altså de tre udsagn karavanens "ejere" kommer med, dog mindst tydeligt omkring aktivitetsniveauet. Observationerne er tvetydige omkring aktivitetsniveauet, men bekræfter udsagnet om, at alle kan være med og forholder sig ikke til udsagnet om de idrætssvage elever.

Observationerne peger desuden på den omvendt proportionale sammenhæng, der tilsyneladende er mellem et højt aktivitetsniveau og korrekt udførte bevægelser. Mange børn er under observationerne i stand til at gennemføre aktiviteterne, men ikke nødvendigvis på den tiltænkte måde. Bevægelserne er altså ikke rigtigt udførte. Dette har ikke nogen negativ indflydelse på aktivitetsniveauet og der er ikke datamateriale til at konkludere noget om emnet.

Afslutningen på dagens program

Afslutningen tager afsæt i en samarbejdsøvelse, hvor hhv. drengene og pigerne holder team track i strakt arm, mens eleverne kan løbe op ad den som en løbebane. God afslutning, som giver eleverne den sidste udfordring og noget vildt at huske tilbage på.

13.2.2 Observation 2

Opvarmning

1. runde:

Instruktørerne bruger opvarmningen til at skabe god kontakt til elever. En stille opstart, hvor øvelserne ikke har et højt aktivitetsniveau. Aktivitetsniveauet stiger, da der kommer musik på. Eleverne synes det er sjovt at lege dyr, udtrykke nye kroppsbevægelser. I første runde deltager lærerne i opvarmningen.

2. runde:

Elevernes opvarmning er mere fysisk præget end i runde 1. Tempoet er skruet i vejret, kampege og musik er det, der primært arbejdes med i opvarmning. Lærerne deltager ikke i opvarmningen, sidder og ser passivt på og er ikke omklædt.

3. runde:

Legene bliver mere komplekse i deres opbygning, indhold og form. Der er flere regler som eleverne skal huske. Eleverne udfordres fysisk, rytmisk, koordinationsmæssigt. Lærerne deltager ikke i opvarmningen, sidder og ser passivt på og er ikke omklædt.

Instruktørerne

Gode til at organisere dagens aktiviteter.
Godt humør – gode rollemodeller
Gode til at forklare de forskellige aktiviteter
Engagerede

Differentiering

Adskillige af øvelserne har få eller ingen differentieringsmuligheder.

Ventetid – kø

nogle af øvelserne medfører, at der opstår kø og ventetid, hvilket i sagens natur gør, at eleverne i perioder kun er lidt aktive.

Lærerne

Ved denne observation var det kun lærerne til de mindste elever der følte sig forpligtigede på at deltage som "hjælper", når deres elever blev aktiveret. Selv når elever slog sig eller opførte sig uhensigtsmæssigt forblev lærerne passive. Lærerne oplever karavanen som et voksen-frikvarter, hvor der er andre til at tage sig af eleverne.

Tidsperspektivet

Tiden bliver meget styrende i forhold til øvelserne og der er ikke fordybelse i de enkelte kundskaber og færdigheder. Der er generelt et højt aktivitetsniveau i hver runde – først og fremmest fordi, at instruktørerne har et veltilrettelagt program.

Redskabs/Materialeperspektivet

Karavanen kommer med en masse nye, vedligeholdte og sjove redskaber som skolen ikke råder over.

Observation 1:	4. & 5. klasse = 30 elever
Observation 2:	1. runde: 0. klasse og 1. klasse = 51 elever 2. runde: 2. klasse og 3. klasse = 64 elever 3. runde: 4. klasse og 5. klasse = 65 elever
Observation 3:	1. runde: 0. klasse og to 2. klasser = 55 elever 2. runde: To 3. klasser og en 4. klasse = 60 elever 3. runde: En 7. klasse og to 8. klasser = 50 elever
Observation 4:	1. runde: 4.-6. kl. drenge 2. runde: 4.- 6.kl. piger
Observation 5	1. runde: udskolingen 2. runde: mellemtrin 3. runde: indskolingen

13.2 Data fra de generelle observationer

13.2.1 Observation 1

Den praktiske organisering

De to instruktører har travlt med at få alle redskaber frem til tiden.

Elevernes ankomst – eleverne ankommer i hallen mens de to instruktører har travlt med at sættes redskaberne frem. Eleverne får lov til at hoppe på team tracks og skumredskaber mens de sidste forberedelser gøres færdigt.

Velkomst af instruktørerne
(eleverne fra 4. klasse har også prøvet Gymnastikkaravanen sidste år)

- Instruktørerne påpeger, at alt for mange elever ikke er omklædte og det får betydning for, hvor godt øvelserne kan laves. 11. elever ud af ca. 30 er ikke omklædt

Opvarmningen

Opvarmning – elever laver par-øvelser med forskellige udfordringer: løfte hinanden, kravle gennem ben, sjippetov, løb en runde i cirklen og ind og tage sjippetov

- Elever er opmærksomme på vejledninger/regler i forhold til legene.
- To og to – parøvelser med spejlbilleder
- Svingøvelser – svært for mange af drengene
- Løbeøvelser – 5 elever har svært ved at følge med
- Instruktørerne fokuserer på at eleverne får pulsen op, blodet rundt, varme led

Kønsopdelte aktiviteter

Der arbejdes med kønsopdelte aktiviteter, hvilket især giver drengene meget aktivitet på legeøvelserne. I forhold til spring/redskabsbanen så er aktivitetsniveauet det samme – der ingen kønsforskel de vilde spring.

5.4 Hvordan opnår Gymnastikkaravanen succes hos kunderne?

Der er flere bud på årsagen til, at det tilsyneladende lykkedes for Gymnastikkaravanen at indfri de mål, de tre udsagn er et udtryk for.

"Når vi kommer ind af døren så har vi allerede et forspring i forhold til den daglige træning eller undervisning. For det første er vi nye og spændende hvilket giver os en stor fordel. For det andet kender vi ikke eleverne og ikke bundet af viden eller erfaring med hvem der ikke er så stærk til at bevæge sig. Og for det tredje så kan vi komme med en energi som en gennemsnits idrætslære altså ikke kan diske op med en tilfældig tirsdag morgen kl. 8.15".

Karavanefører

Udsagnet ovenfor opsummerer meget fint de mekanismer, der typisk tilskrives karavanens gennemslagskraft. Argumenterne, i vilkårlig rækkefølge, er ifølge karavaneførerne:

- Vi kommer med noget udstyr som skaber energi.
- Alene det faktum at der kommer en ny underviser skaber energi.
- Instruktøren har ofte en større "faglig rygsæk" han kan trække øvelser op ad og dermed tilpasse øvelserne.
- Instruktøren har energi og brænder for gymnastikken.
- Vi er ikke bundet af at have forventninger til børnene. Vi ved ikke hvad de ikke kan og det giver børnene en mulighed for at bryde grænser.

Ved hver observation blev observatøren bedt om at rangordne de fem faktorer efter hvilken faktor der havde størst betydning for arrangementets afvikling, således at den vigtigste faktor fik et point og den mindst vigtige fik 5 point. De fem faktorer blev samlet rangordnet således:

1. Instruktørens personlighed, energi og pædagogiske evner. (8 point)
2. Valg af aktiviteter. (10 point)
3. Udstyret. (13 point)
4. At børnene møder noget nyt. (17 point)
5. Instruktørens gymnastikfaglige niveau. (23 point)

Instruktørernes personlighed, energi og pædagogiske evner bliver vurderet til at være den enkelte faktor med størst betydning for et karavanebesøgs afvikling. I både styregruppen og i karavaneudvalgene beskrives primært karavaneførerne og sekundært instruktørerne som årsagen til karavanens succes. Disse udsagn ligger på linje med observationernes rangordning af faktorerne betydning.

5.5 Karavanebesøgene har ændret karakter og fokus

Gymnastikkaravanen har ifølge både styregruppen og karavaneførerne ændret karakter og fokus, efterhånden som projektet er modnet og karavaneførerne har opnået mere sikkerhed og rutine med jobbet som karavanefører.

To forhold gør sig især gældende.

1. Fokus på brobygning mellem skole og forening har en central rolle i beslutningsgrundlaget for projektet, men i praksis er denne opgave ikke kommet til at fylde meget i de fleste karavaner. Dette forhold er beskrevet nærmere i kapitel 10.
2. Ifølge beslutningsgrundlaget er børnene den primære målgruppe, imens lærere og instruktører beskrives som en sekundær målgruppe. Efterhånden som karavaneførerne er blevet mere rutinerede, er fokus ifølge karavaneførerne selv flyttet fra at være alene på aktiveringen af børn til et større fokus lærerkurser eller kompetenceudvikling af lærerne under et "almindeligt" karavanebesøg.

Fra beslutningsgrundlaget:

Primær målgruppe: børn 6-16 år. Gymnastikkaravanens forskellige arrangementer henvender sig til undervisning af børn og unge i denne målgruppe

Sekundære målgrupper: lærere, instruktører, forældre, skoleledere, foreningsledere mv. Gymnastikkaravanen har det mål at uddanne voksne til at undervise den primære målgruppe i gymnastik- og idrætsaktiviteter.

Styregruppen fortæller, hvordan fokus har ændret sig fra at være på aktivering af børnene i starten til senere i forløbet at være på instruktørerne og lærerne.

"Det er helt klart at der er kommet større og større fokus igennem de sidste to år at få fat i lærerne. I starten havde vi meget lidt fokus på lærerne og lavede blot en kort opfølgning. Nu ligger der noget kursusmateriale der er specifikt udviklet til lærerkurser"

Styregruppen

Karavaneførerne nævner at jo mere erfaring de bliver, des mere prøver de at få lærerne på banen.

"Det er godt nok børnenes udvikling vi går efter, men vores besøg er ikke bare underholdning af børnene. Det større mål med hele er at vi påvirket de voksne omkring børnene så de ser nogle nye muligheder."

Karavanefører

Ovenstående udsagn er et eksempel på den holdning, der gør sig gældende blandt karavaneførerne. Holdningen er gennemgående hos karavaneførerne og beskrives som en naturlig udvikling. Årsagen til udviklingen imod større fokus på lærerne og instruktørerne frem for aktivering af børnene alene, kan måske findes i efterspørgselen på efteruddannelse i folkeskolen.

"Jeg tror at vi har ramt et efteruddannelseshul som vi ikke var klar over eksisterede. I hvert fald har vi oplevet en kolossal interesse fra kommuner og skoler for at få lærerne efteruddannet"

Styregruppen

13. Appendiks A – data fra observationerne

13.1 Observationsguide – DGI Gymnastikkaravane

Opgaven består i at bidrage til et samlet billede af Gymnastikkaravanen. Når DGI selv beskriver de gode elementer af Gymnastikkaravanen siger de at:

- Alle er aktive – og mere aktive end i den almindelige idrætsundervisning.
- Alle kan være med og ingen føler sig udenfor.
- Alle syntes det er sjovt.

Opgaven er at bidrage til af- eller bekræftelsen af disse udsagn og at komme med generelle observationer.

Observationerne går specifikt på:

- Er alle børn aktive eller er der børn der melder sig ud af alle eller nogle aktiviteter? Omfanget skal beskrives hvis der er børn der melder sig ud.
- Kan alle børn være med eller er der børn der ikke kan klare udfordringerne?
- Er det sjovt for alle eller er der børn der syntes, at det ikke er sjovt?

Derudover tænker jeg at I med jeres skarpe øjne observeres interessante elementer som jeg bare ikke tænkt på. I skriver bare alt det I mener der kunne have interesse – hellere for meget end for lidt data.

- Generelle observationer
- Er alle børn aktive? – hvordan er børnenes aktivitetsniveau ift. en "almindelig" gymnastiktime?
- Kan alle børn være med?
- Er det sjovt for alle børn?

Følgende faktorer ranglistes efter, hvad der havde størst betydning for arrangementets afvikling.

___: Valg af aktiviteter

___: Instruktørens personlighed, energi og pædagogiske evner.

___: Instruktørens gymnastikfaglige niveau.

___: Udstyret

___: At børnene møder noget nyt.

___: andet: _____

12. Litteraturliste

1. Burnard, Phillip (1994). The telephone interview as a data collecting method. *Nurse Education Today*, nr. 14, s. 67-72.
2. Norvick, Gina (2008). Is there a bias against telephone interviews in qualitative research? *Research in Nursing & Health*, nr. 31, s. 391-398.
3. Jensen, Hanne Irene (2008). Telefoninterview som metode i brugerundersøgelser. *Sygeplejersken*, nr. 12, s. 50-53.
4. Kvale, Steinar (1994). *Interview – en introduktion til det kvalitative forskningsinterview*. København: Hans Reitzels forlag.
5. Krogstrup, Hanne Kathrine (2006). *Evalueringsmodeller*. 2. udg. Aarhus: Academica.
6. Danmarks evalueringsinstitut (2004). *Idræt i folkeskolen – et fag med bevægelse*. Danmarks Evalueringsinstitut.
7. Pawson, Ray & Tilley, Nick. (1997). *Realistic evaluation*. London: Sage

Karavaneførerne giver udtryk for, at kontakten til lærerne og muligheden for at opkvalificere den daglige undervisning og træning er meget meningsgivende. Enkelte nævner også, at der er en sammenhæng med den manglende succes med brobygningen mellem skole og forening. Argumentet er, at når det ikke lykkedes at få børnene ud i foreningerne, bliver lærernes engagement og mod på gymnastikken, nøglen til at opnå en mere varig effekt. Og netop den længerevarende effekt af et karavanebesøg, er det primære argument for den øgede fokus på lærer og instruktører. For at komme væk fra at et arrangement tager karakter af underholdning eller cirkus må man have fat i de voksne, der skal bære aktiviteterne ind i den daglige pædagogiske praksis.

Næste store spørgsmål er altså, om det lykkedes på Gymnastikkaravanen at bidrage til kompetenceudvikling hos de voksne, der deltager i et Gymnastikkaravanebesøg.

5.6 Får skolerne et fagligt udbytte ud af et besøg af Gymnastikkaravanen?

For at undersøge om lærerne opnår nye kompetencer under et karavanebesøg og overfører eventuelt nye kompetencer til den daglige undervisning blev de stillet følgende fire spørgsmål (tabel 15-18):

Tabel 15. Bidrog Gymnastikkaravanen med nye kompetencer til skolens lærere?

	Respondente	Procent
I meget høj grad	21	22,8%
I høj grad	48	52,2%
i ringe grad	19	20,7%
slet ikke	4	4,3%
I alt	92	100,0%

75 % af de lærere der deltager i karavanebesøgene svarer at de opnår nye kompetencer i løbet af besøget. Interessant er det så, om disse færdigheder eller kompetencer er relevante og kan overføres til folkeskolens hverdag (tabel 16).

Tabel 16. Er Gymnastikkaravanens aktiviteter brugbare og relevante i folkeskolen?

	Respondente	Procent
I meget høj grad	36	39,1%
I høj grad	52	56,5%
i ringe grad	3	3,3%
slet ikke	1	1,1%
I alt	92	100,0%

Tabel 17. Kan Gymnastikkaravanens aktiviteter overføres til jeres daglige undervisning?

	Respondente	Procent
I meget høj grad	26	27,7%
I høj grad	61	64,9%
i ringe grad	6	6,4%
slet ikke	1	1,1%
I alt	94	100,0%

Lærernes holdning til relevansen og overførbareheden af Gymnastikkaravanens aktiviteter til folkeskolens hverdag er ganske klar. 96 % af lærerne mener, at Gymnastikkaravanens aktiviteter er enten "i meget høj grad" eller "i høj grad" relevante i folkeskolen. 93 % af lærerne mener, at Gymnastikkaravanens aktiviteter enten "i meget høj grad" eller "i høj grad" kan overføres til folkeskolen. Konklusionen er klar. Gymnastikkaravanens aktiviteter er ifølge lærerne relevante og kan overføres til folkeskolen.

Sidste spørgsmål går på, om karavanens aktiviteter efter besøget bliver overført til den daglige praksis.

Tabel 18. Har Gymnastikkaravanen bidraget til ændringer af idrætsundervisningen efter besøget?

	Respondente	Procent
I meget høj grad	4	4,3%
I høj grad	45	48,9%
i ringe grad	38	41,3%
slet ikke	5	5,4%
I alt	92	100,0%

52 % af lærerne har i enten "meget høj grad" eller "høj grad" ændret praksis efter besøget fra karavanen.

5.7 Får foreningerne et fagligt udbytte ud af et besøg af Gymnastikkaravanen?

Instruktørerne fra foreninger er blevet stillet fire spørgsmål om det faglige udbytte (tabel 19-23).

Tabel 19. Bidrog Gymnastikkaravanen med at du opnåede nye kompetencer?

	Respondente	Procent
I meget høj grad	26	15,5%
I høj grad	82	48,8%
i ringe grad	48	28,6%
slet ikke	12	7,1%
I alt	168	100,0%

personlige egenskaber og formidlingsevner der er de vigtigste faktorer. DGI står således overfor samme udfordring som alle andre arbejdsgivere: hvordan får vi ansat de bedste medarbejdere – i dette tilfælde de bedste formidlere af Gymnastikkaravanen og hvordan fastholder vi dem. De forhold karavaneførerne selv bringer til overfladen ift. jobbets udfordringer er, at det kan føles alene at være karavanefører, økonomien fylder meget, hvilket presser det faglige i baggrunden, gruppen er en institution i institutionen og de er overraskede over, at rollen som sælger fylder så meget som den har gjort. Dog nævner karavaneførere, at der følger meget frihed med jobbet og at det er et fremragende job.

Anbefaling: rekruttering og fastholdelse af gode instruktører vil være afgørende for fremtidens karavane eller lignende projekter. De ansattes arbejdsforhold bør være et fokuspunkt for karavaneudvalgene.

11.6 Kommunerne

Som nævnt i kapitel 6.2 er kommunernes kontaktpersoner meget tilfredse med de karavanebesøg de har været modtager af. Samtidig beskriver både styregruppen og karavaneførerne kommunerne som en god kunde, da opgaver hos kommunerne ofte kaster nye opgaver af sig. Derudover oplever karavaneførerne ofte, at de enkelte skoler ikke har råd til et karavanebesøg. Der er derfor god grund til at lytte til kommunernes kontaktpersoner, når de siger, at en flerstrengt henvendelse til kommunerne er en god ide samt at et materiale, der beskriver de opgaver karavanen og DGI kan løse også er en god ide.

Anbefaling: kontakten til kommunen bør være flerstrengt og kontaktpersonerne bør gøres opmærksomme på de muligheder, der ligger i karavanen og DGI generelt.

11.7 Evaluering

Afslutningen på diskussionen bliver en anbefaling om, at fremtidens projekter allerede i opstartsfasen bør indeholde evalueringdesignet og en aftale om, hvem der laver evalueringen. Har evaluator allerede fra projektets start mulighed for at indsamle data, er mulighederne for, hvad der kan belyses i en evaluering væsentligt større. Alene det at kunne måle på de væsentligste faktorer inden projektet går i gang for at på den måde at have noget at sammenligne med, kan være med til at opkvalificerer evalueringen.

Anbefaling: Gør evalueringdesignet til en del af den oprindelige projektbeskrivelse.

planlægning af aktiviteter, og at kravet derfor må tilsidesættes. Tabel 28 viser med statistisk signifikans forskel på to karavaner, der følger hvert af disse to synspunkter. Der kan være andre årsager til, at der er forskel på de to karavaners brobygning, men det virker oplagt, at udvalgenes holdninger bidrager til forskellen.

Den største frustration over kravet om omkostningsneutralitet blev fundet hos karavaneførerne, der har følt sig bundet af kravet om at genererer økonomi. Derfor har de fleste følt, at de ikke har haft tid til at planlægge og gennemfører alle karavanebesøg optimalt.

I datapræsentationen kommer følgende forhold til overfladen:

1. Karavaneførerne bliver beskrevet af kommuner, karavaneudvalg og styregruppe som den gruppe med størst indflydelse på, om karavanen bliver en succes.
2. Karavaneførerne føler sig presset over økonomien og kravet om omkostningsneutralitet.
3. Vi ved fra tabel 28, at forskellige karavaner opnår forskellige resultater med brobygning mellem skole og forening.

Disse tre punkter giver et praj om, at det økonomiske krav og incitamentstrukturen har afgørende betydning for, hvilket produkt karavanen udvikler sig til. Karavaneudvalgene skal altså være bevidste om, at de krav og belønninger (dvs. hvad der bliver målt på) karavaneføreren oplever, betyder noget for det produkt kunderne møder i den anden ende. Skal der meget aktivitet til, er der mindre tid til hvert arrangement. Færre aktiviteter giver mere tid til hver kunde. Den ene løsning er ikke bedre end den anden, men karavaneudvalgene bør være bevidste om, at strategien har konsekvenser. I dette tilfælde er konsekvensen for karavane A, at karavanen er omkostningsneutral og at der kun foregår lidt brobygning. Konsekvensen for karavane B er at den koster penge og at der foregår statistisk signifikant mere brobygning end i karavane A.

Anbefaling: De økonomiske krav skal afspejle den politiske dagorden og incitamentstrukturen skal bevidst hjælpe de ansatte til at arbejde i den retning, der er politisk bestemt.

11.5 Fastholdelse af karavaneinstruktører

Det er nævnt mange gange i rapporten, at karavaneførerne har spillet en afgørende rolle i projektet. Samtidig fortæller flere af karavaneførerne, at jo mere erfaring de bliver des mere skrivebordsarbejde udfører de. Empirien fra denne rapport kan ikke sige noget om, om dette forhold er et potentielt problem for karavanens fremtid. Dog er det værd at reflekterer over, at karavaneførerne som er de mest rutinerede undervisere i projektet, har mindre tid på halgulvet end i starten af projektet og at observationerne peger på store forskelle på karavanens instruktører. Observationerne peger på, at der er forskel på rutinen og formidlingsevnerne hos karavaneinstruktørerne samtidig viser de, at det er karavaneinstruktørernes personlighed og evne til at formidle der er den vigtigste enkelte faktor for et besøgs afvikling. Disse observationer bakkes op af stort set al forskning omkring god undervisning og effektiv læring. Det er personafhængigt og underviserens

Tallene ligner resultaterne fra skolerne, dog opnår lidt færre instruktører nye kompetencer "i meget høj grad" og "i høj grad" imens lidt flere opnår nye kompetencer i "ringe grad" eller "slet ikke". 64 % af instruktørerne opnår nye kompetencer "i høj grad" eller "i meget høj grad".

Ligesom i skolerne er foreningerne blevet spurgt om Gymnastikkaravanens aktiviteter er brugbare i relevante for foreningerne og om aktiviteterne kan overføres til egen praksis ude i foreningslivet.

Tabel 20. Er Gymnastikkaravanens aktiviteter brugbare og relevante i din forening?

	Respondente	Procent
I meget høj grad	60	35,1%
I høj grad	97	56,7%
i ringe grad	11	6,4%
slet ikke	3	1,8%
I alt	171	100,0%

Tabel 21- Kan Gymnastikkaravanens aktiviteter overføres til holdene i din/jeres forening?

	Respondente	Procent
I meget høj grad	50	29,4%
I høj grad	103	60,6%
i ringe grad	15	8,8%
slet ikke	2	1,2%
I alt	170	100,0%

Foreningsinstruktørernes holdning til relevansen og overførbareheden af Gymnastikkaravanens aktiviteter til foreningens hverdag er ganske klar. 92 % af foreningsinstruktørerne mener, at Gymnastikkaravanens aktiviteter enten "i meget høj grad" eller "i høj grad" er relevante i foreningen. 90 % af foreningsinstruktørerne mener, at Gymnastikkaravanens aktiviteter enten "i meget høj grad" eller "i høj grad" kan overføres til foreningen. Konklusionen er klar. Gymnastikkaravanens aktiviteter er ifølge foreningsinstruktørerne relevante og det kan overføres til foreningerne.

Tabel 22. Har Gymnastikkaravanen bidraget til ændring i din undervisning efter besøget?

	Respondente	Procent
I meget høj grad	23	13,5%
I høj grad	70	40,9%
i ringe grad	60	35,1%
slet ikke	18	10,5%
I alt	171	100,0%

54 % af foreningsinstruktørerne har efter deltagelse i et karavanebesøg ændret praksis enten "i høj grad" eller "i meget høj grad".

For at undersøge om det tager tid inden en eventuel ændring i praksis slår igennem hos brugerne krydstjekkes spørgsmålet om brugerne har ændret praksis med, hvor længe der var gået siden besøget.

Tabel 23. Har Gymnastikkaravanen bidraget til ændring i din undervisningen efter besøget?

Krydset med hvor lang tid siden det er, at karavanen var på besøg.

	0-6 mdr. siden	7-12 mdr. siden	13-18 mdr. siden	mere end 18 mdr. siden	I alt
I meget høj grad	16,0%	12,8%	7,1%	13,3%	13,5%
I høj grad	40,7%	46,8%	35,7%	33,3%	40,9%
i ringe grad	34,6%	27,7%	50,0%	33,3%	35,1%
slet ikke	8,6%	12,8%	7,1%	20,0%	10,5%
I alt	81	47	28	15	171

Det fremgår af tabel 23, at sandsynligheden for, at en instruktør har ændret praksis efter et karavanebesøg ikke større 18 måneder efter besøget end 0-6 måneder efter besøget. Hvis det var sådan, at ændringerne i praksis tog tid for at slå igennem hos instruktørerne, ville flere have ændret praksis 18 måneder efter besøget end 0-6 måneder efter. En anden måde at formulere det på er, at man tilsyneladende ændre sin praksis hurtigt ellers slet ikke. Besvarelserne viser, at jo længere tid der er gået siden besøget, des mindre sandsynlighed for at en instruktør ændrer praksis. Det samme gør sig gældende for skolerne.

5.8 Udstyret

En stor del af karavanens identitet har været det udstyr de har haft med ud til foreningerne og skolerne. I interviewene med karavaneførerne var der stor enighed om, at det medbragte udstyr var med til at skabe energi, men at der også her lå en fare. Ved at medbringe udstyr børnene ikke er vant til at se, bliver det en ny og spændende oplevelse, men til gengæld er det svært for kunden efterfølgende at følge op på den del af besøget, da udstyret ikke længere er tilgængeligt.

For at få et bedre indblik i udstyrets betydning for karavanen er såvel foreninger som skoler bedt om at svare på to spørgsmål om udstyret (tabel 24 & 27).

Tabel 24. Skolerne. Har Gymnastikkaravanens medbragte udstyr en positiv betydning for jeres udbytte af besøget?

	Respondente	Procent
I meget høj grad	26	27,4%
I høj grad	50	52,6%
i ringe grad	13	13,7%
slet ikke	6	6,3%
I alt	95	100,0%

med en cocktail, hvori alle disse elementer indgik (bevægelse, sundhed, partnerskaber mellem skole og forening samt muligheden for at opkvalificere folkeskolen) og man har altså her en meget plausibel årsag til, at Gymnastikkaravanens lærerkurser er en efterspurgt vare.

I 2004 udgav Danmarks Evalueringsinstitut en rapport om idrætsundervisningen i folkeskolen – Idræt i Folkeskolen. Heri påpeges nogle af de udfordringer folkeskolen står overfor og rapporten giver idrætsfaget i folkeskolen en hård medfart. Mange idrætslærere er ikke uddannet med idræt som linjefag, der bruges ikke faglærerteams og meget af idrætsundervisningen bærer præg af en bolddiskurs, hvor gymnastikken fylder minimalt eller er helt fraværende.

Forklaringen på de meget positive svar fra brugerne kan ses i det perspektiv at idrætsfaggruppen bredt set er en personalegruppe, hvor gymnastikken fylder ganske lidt, man underviser mest i boldspil og man trækker ikke på de kollegaer, man har der evt. har spidskompetencer inden for gymnastikken eller grundtræningen. Behovet for kompetenceudvikling er altså stort og udgangspunktet for udvikling er godt. Om de meget positive tilbagemeldinger kommer delvist på baggrund af disse forhold har ingen betydning for Gymnastikkaravanens mulighed for at tilbyde kompetenceudvikling, men er dog stadig værd at reflektere over.

En krølle på denne diskussion om lærernes kompetenceudvikling er den omvendt proportionelle sammenhæng, som observationerne peger på. I observationsguiden er beskrevet forhold som observatørerne skal kigge specifikt efter, men der er også en rubrik der hedder generelle observationer. I disse generelle observationer bliver det ofte nævnt, at aktiviteterne kan gennemføres af mange eller alle børn, men at øvelserne ikke altid bliver gennemført rigtigt. Dette dilemma er alle idrætsunderviseres dilemma – vil man have højt aktivitetsniveau, bliver det svært at gå i dybden og lærer bevægelserne rigtigt. Vil man bruge meget tid på at vise og forklare, bliver det svært at få mange børn aktiverede hele tiden. Som nævnt tidligere er et af Gymnastikkaravanens mantraer, at aktivitetsniveauet skal være højt, hvilket forklarer de nævnte observationer af høj aktivitet med mindre fokus på bevægelseskvaliteten. Som nævnt tidligere er fem observationer til et projekt med 130.000 børn ikke meget, men observationerne bør alligevel give fremtidens karavaneførere grund til refleksion over dilemmaet aktivitetsniveau overfor kvalitet i bevægelserne.

Anbefaling: En niche er blevet til en kerneydelse. Skal kerneydelsen udvikles yderligere bør den del af karavanens tilbud, der omhandler kompetenceudvikling af instruktører og lærere, fremgå af såvel projektbeskrivelse som jobbeskrivelse for karavaneførere og karavaneinstruktører.

11.4 Økonomi og effekt

Kravet om omkostningsneutralitet findes både i beslutningsgrundlaget og kommer til udtryk i interviewene som et krav der har fyldt meget. Som beskrevet i kapitel 6 er der opstået to forskellige synspunkter til dette krav. Én holdning er, at kravet skal efterleves og at karavanen derfor skal have stor aktivitet med mange besøg. Et andet synspunkt er, at et højt aktivitetsniveau umuliggør grundig opfølgning og

anderledes end karavaneinstruktørernes. Her er en kommunikationsbrist. I den form karavanebesøgene tager mange steder, med øget fokus på lærerkurser, bliver lærernes rolle og ikke mindst lærernes udbytte af karavaneen vigtig. Derfor bør lærernes forberedelse til karavanebesøget have høj prioritet.

Problemstillingen med lærernes inaktivitet er dog ikke begrænset til informationsniveauet. Det faktum at, flere af de deltagende lærere ikke er idrætslærere, er med til at gøre lærernes engagement i besøget mindre. Den faglige relevans for den enkelte lærer minimal, hvis læreren ikke er idrætslærer. Ud over eventuel manglende forventningsafstemning med lærerne og lærernes engagement i besøget kan en grund til lærernes manglende aktivitet også være instruktørernes manglende viden om folkeskolen kombineret med - i nogle tilfælde - en ganske ung alder. Karavaneførerne fortæller, hvordan de har oparbejdet rutinen igennem mange karavanebesøg og derigennem blandt andet oparbejdet en forståelse for idrætslærers job og den anderledes undervisningssituation end idrætstimen i folkeskolen er i forhold til at undervise i gymnastikforeningen. Nogle af instruktørerne i Gymnastikkaravaneen er unge og har ikke denne rutine og erfaring. Dette kan være med til, at det bliver svært at aktivere lærerne.

Resultatet bliver, at nogle lærere oplever karavaneen som et frikvarter og hvis det også var det de forventede, har man altså her en mulig forklaring på, hvorfor lærerne svarer, at der er sammenhæng mellem deres forventninger og det de oplever.

Anbefaling: lærernes rolle og Gymnastikkaravaneens forventninger til lærerne bør fremgå eksplicit i samarbejdsaftalerne. Samtidig bør det sikres, at de lærere der skal deltage i arrangementet modtager informationen. Desuden kan karavaneinstruktørerne tænke lærerne ind i aktiviteterne og tildele lærerne en rolle således at det bliver naturligt for lærerne at deltage aktivt.

11.3 En niche bliver til en kerneydelse.

De meget overbevisende tal for lærernes og foreningsinstruktørernes udbytte af karavanebesøgene giver anledning til eftertanke og diskussion. I interviewet med styregruppen udtrykkes en overraskelse over den store efterspørgsel på kompetenceudvikling hos især lærerne. Denne niche var ikke i projektets start tænkt som en primær arena for karavaneen, men den store efterspørgsel og den store tilfredshed blandt kunderne har bidraget til, at lærerkurserne nu er et af karavaneens kerneprodukter. De fleste karavanefører nævner lærerkurserne som det sted, de føler, de kan gøre den største forskel – i det lange løb.

Ved denne evaluering afslutning 1. marts 2009 står det meget klart i det danske idrætspolitiske landskab, at partnerskaber mellem foreningslivet og skolerne har en stor interesse. Team Danmark, Danmarks Idræts-Forbund, Danske Gymnastik- og Idrætsforeninger, Kulturministeriet og mange flere har vist stor interesse for de muligheder der ligger samarbejdet mellem foreningerne og skolerne. Derudover er folkeskolens faglige niveau dagligt i medierne og optager både den brede befolkning og politikerne. De to faktorer skal kombineres med, at sundhed og bevægelse er et af de varmeste temaer i den politiske debat. I 2006 ramte Gymnastikkaravaneen plet

Tabel 25. Foreningerne. Har Gymnastikkaravaneens medbragte udstyr en positiv betydning for jeres udbytte af besøget?

	Respondente	Procent
I meget høj grad	56	33,5%
I høj grad	76	45,5%
i ringe grad	26	15,6%
slet ikke	9	5,4%
I alt	167	100,0%

Både skoler og foreninger giver ganske klart til kende, at udstyret bidrager positivt til at karavanebesøget.

Tabel 26. Skolerne. Har besøget af Gymnastikkaravaneen bidraget til at skolen eller kommunen har investeret i nyt gymnastikudstyr?

	Respondente	Procent
I meget høj grad	2	2,2%
I høj grad	4	4,3%
i ringe grad	36	38,7%
slet ikke	51	54,8%
I alt	93	100,0%

Tabel 27. Foreningerne. Har besøget af Gymnastikkaravaneen bidraget til at din forening har investeret i nyt gymnastikudstyr?

	Respondente	Procent
I meget høj grad	13	7,6%
I høj grad	35	20,5%
i ringe grad	54	31,6%
slet ikke	69	40,4%
I alt	171	100,0%

For ca. halvdelen af respondenterne betyder et karavanebesøg ikke noget for deres investeringer i udstyr. For hhv. 28 % af foreningerne og 7 % af skolerne bidrager besøget enten "i høj grad" eller "i meget høj grad" til at de investerer i nyt udstyr.

6. Økonomi

Som i de fleste projekter fylder økonomien meget hos de fleste aktører i projektet. Efter etableringstilskuddet på 150.000 er de lokale karavaneudvalg økonomisk ansvarlige for karavanen og det er landsdelsudvalgene, der skal dække et eventuelt underskud. Det er især blandt karavaneførerne at økonomien tager tid og energi. På spørgsmålet om hvad karavaneførernes vigtigste erfaringer var, blev der svaret enstemmigt, at økonomien var det der igennem projektperioden havde fyldt mest.

"Jeg bruger alt for meget tid på økonomien og det giver mig fornemmelsen af, at jeg prioriterer anderledes end jeg ville gøre hvis jeg ikke var bundet af at skulle være så meget sælger".

Karavanefører

Både blandt karavaneførerne og i karavaneudvalgene blev kravet om omkostningsneutralitet beskrevet som et tema, der har optaget en stor del af karavaneførernes tid og opmærksomhed og også fyldt meget på udvalgsmøderne. Efterhånden som projektet er blevet lidt ældre, har den holdning bredt sig blandt mange udvalgsmedlemmer og karavanefører, at karavanen ikke nødvendigvis skal være omkostningsneutral, når blot værdien af det man får for pengene er høj.

"Hvis vi kigger på hvad karavanen har kostet os og samtidig ser på hvad vi har fået af aktiviteter for de penge, så tror jeg at det er nogle af de penge vi har givet bedst ud. Karavanen har åbnet mange døre og skulle vi have gjort det arbejde på en anden måde, tror jeg at prisen var blevet væsentligt højere".

Karavaneudvalg

Et andet synspunkt er, at fokus på salg kan øge antallet af karavanebesøg, som dermed sikre den ønskede omkostningsneutralitet.

De to forskellige holdninger kommer til udtryk i to af karavaneudvalgsinterviewene. Karavaneudvalg A oplever, at det for deres karavane er muligt at skabe aktivitet nok til, at karavanen er omkostningsneutral. Interviewet med dette udvalg er også det eneste interview, hvor der bliver svaret, at økonomien ikke fylder meget til møderne.

"Nej, vi har ikke brugt meget tid på det økonomiske. Det er rigtigt at karavaneføreren har brugt meget energi på det økonomiske, men i og med at økonomien løber fint rundt er det ikke noget der har fyldt meget for os andre her til udvalgs møderne".

Karavaneudvalg

Karavaneudvalg B fortæller, at de accepterer, at karavanen koster penge, men at de mener, at pengene er godt givet ud. Bl.a. bliver der sagt ved interviewet med udvalg B:

"De penge vi bruger på karavanen er godt givet ud. Hvis karavaneføreren skal løbe endnu mere rundt som sælger eller sidde her på kontoret bliver der ikke tid til at følge ordentligt op på arrangementerne".

Karavaneudvalg B

11. Diskussion og anbefalinger

Diskussionen er evaluators tolkning og diskussion af data og de sammenhænge der er præsenteret i foregående kapitler.

11.1 Ændring af praksis hos kunderne

96 % af lærerne mener, at Gymnastikkaravanens aktiviteter enten "i meget høj grad" eller "i høj grad" er relevante i folkeskolen. 93 % af lærerne mener, at Gymnastikkaravanens aktiviteter enten "i meget høj grad" eller "i høj grad" kan overføres til folkeskolen. På trods af disse meget flotte tal svarer 47 % af lærerne, at de enten "slet ikke" eller "i ringe grad" har ændret praksis efter besøget. At halvdelen af lærerne ændre praksis efter besøget er ganske fint, men potentialet er endnu større, når 96 % lærerne mener, at aktiviteterne er relevante og 93 % mener, at de kan overføres til folkeskolen. Hvad sker der med de ca. 45 % af lærerne, der godt kan se relevansen og at aktiviteterne kan overføres til deres egen praksis i skolen, men ikke gør det alligevel? Et svar kunne være, at lærerne kender alle aktiviteterne i forvejen og så kan de svare at karavanens aktiviteter er relevante og overførbare, men hvis alle aktiviteter er kendte i forvejen, vil der ikke ske nogen ændring af praksis. Dette svar kan dog langt fra være hele forklaringen, da 75 % af lærerne opnåede nye kompetencer under karavanebesøget. Dvs. der er en del lærer, der opnår nye, relevante og overførbare kompetencer som efterfølgende blot fortsætter med deres tidligere praksis. Det nøjagtigt samme billede gør sig gældende for de foreningsinstruktører, der har været modtagere af et karavanebesøg. Dog er forskellen mellem antallet af instruktører, der opnår nye kompetencer og antallet der ændre praksis knap så stor som hos lærerne. I denne rapport fines ikke data, der kan give svaret på dette spørgsmål, men rapporten kan pege på, at her ligger et oplagt indsatsområde for fremtidens karavane. I tabel 23 fremgår det, at ændring af praksis typisk sker i de første seks måneder efter besøget. Det kan være et argument for, at indsatsen for at få lærernes/instruktørernes nye kompetencer i spil skal ligge før, under og kort tid efter karavanebesøget.

Anbefaling: Der bør i projektet ligge en indsats for at sikre, at de kompetencer lærerne og instruktørerne får er let tilgængelige og oplagt at overføre til egen praksis, så flere lærere og instruktører ikke blot erkender noget nyt, men også bruger kompetencerne efterfølgende. Indsatsen med at få lærerne og instruktørerne i gang med at ændre egen praksis, bør komme kort tid efter besøget.

11.2 Forventningsafstemning

Brugerne, kommunerne og de interne interviews peger alle på, at informationsniveauet er passende. Alligevel oplever karavanen gang på gang, at lærerne ikke er klar over, hvad der skal ske eller hvad deres rolle er. 92 % af brugerne svarer, at besøget enten "i meget høj grad" eller "i høj grad" svarer til forventningerne. Det er svært at forklare, hvordan lærerne både kan mene, at besøget svare til forventningerne samtidig med at karavaneførerne giver udtryk for, at mange lærere ikke har forstået formålet med besøget. Lærernes forventninger må altså være

Tabel 34. Foreningerne. Har Gymnastikkaravanens besøg bidraget til enten formelt eller uformelt samarbejde din forening og en skole i nærområdet?

	Respondente	Procent
I meget høj grad	8	4,8%
I høj grad	35	21,1%
i ringe grad	42	25,3%
slet ikke	81	48,8%
I alt	166	100,0%

88 % af lærerne og 74 % af instruktørerne mener, at brobygning mellem forening og skole er foregået "i ringe grad" eller "slet ikke". Som nævnt tidligere, er der forskelle på brobygningen mellem de enkelte karavaner – se kapitel 6.

"Det gik ret hurtigt op for mig, at projektet ikke ville være omkostningsneutral, men jeg syntes at det er nogle af de bedste penge vi nogensinde har givet ud"

Karavaneudvalg B

For at undersøge om disse to forskellige holdninger har konsekvenser for karavanens virkemåde krydsrefereres brugernes svar på tabel 28, om der bliver lavet brobygning med, hvilken karavane de har haft besøg af.

Tabel 28. Har Gymnastikkaravanens besøg bidraget til enten formelt eller uformelt samarbejde din forening og en skole i nærområdet?

	Karavane A	Karavane B
I meget høj grad	0,0%	9,3%
I høj grad	13,3%	29,6%
i ringe grad	22,2%	25,9%
slet ikke	64,4%	35,1%
I alt	45	54

Der er en statistisk signifikant forskel på, om de to karavaner har bygget bro mellem skolerne og foreningerne. En forklaring kan være, at karavane A fokuserer på at holde karavanen omkostningsneutral mens karavane B vælger at bruge ekstra timer på brobygningen, hvilket bidrager til at karavanen giver underskud.

Begge karavaner giver udtryk for, at valget af strategi er ganske bevidst og, at valget er det der er bedst for karavanen. Tabel 28 er altså ikke en prioritering af de to karavaner, men et udtryk for at der er sammenhæng mellem udvalgenes prioriteringer og kundernes oplevelse.

6.1 Udgifter til karavanen

Projektet har i runde tal samlet kostet DGI ca. 3,7 mio. kr³.

Karavanens udgifter ser i runde tal således ud (DGI på landsplan):

2006	871.000 kr.
2007	666.000 kr.
2008	390.000 kr.
<u>2009</u>	<u>119.000 kr.(forventet budget)</u>

³ Tallet 3,7 mio. kroner skal tages med det forbehold, at nogle lønkroner har betalt for medarbejdere, der også har løst andre opgaver for DGI.

I alt 2.046.000 kr. Heraf er 850.000 kr. givet som opstartstilskud til landsdelene og de resterende ca. 1,2 mio kr. er givet til fælles PR, koordinering, fælles opkvalificeringer, videndelen, mødeaktivitet og løn til projektleder.

Udover udgifter der er placeret centralt, har landsdelsforeningerne haft udgifter:

- 2006 – gik i 0 kr. pga. at opstarten var et tilskud fra landsorganisationen.
- 2007 – var udgiften i landsdelene tilsammen knap 1,2 mio. kr.
- 2008 – var udgiften i landsdelene tilsammen ca. 450.000 kr.

Ved evalueringens afslutning 1. marts 2009 har 142.244 børn haft besøg af karavanen og 4.005 har været på kursus. Fordeler man DGIs udgifter med 1,85 mio. kroner til kurser og tilsvarende til aktiviteter med børnene giver det en pris på 13 kroner / barn og 462 kroner / kursist.

6.2 Kommunerne

Efter interviews med styregruppe, karavaneudvalg og karavanefører stod det klart, at kontakten til kommunerne har haft afgørende betydning især på det økonomiske område og givetvis vil fylde meget i fremtidens projekter. Ifølge karavaneførerne er kommunekontakterne gode, da de har et stort netværk og ofte kaster nye opgaver af sig. Derfor blev det besluttet at lave telefoninterviews med en række kommuner. Disse interviews havde som primært formål at indsamle kommunernes oplevelse af Gymnastikkaravanen samt at få kontaktpersonernes gode råd i forhold til fremtidige projekter.

Årsagen til at disse interviews blev gennemført skal findes i det stadig større fokus kommunerne har fået i projektet. Både styregruppen, karavaneudvalg og karavaneførerne nævner en udvikling, hvor kommunerne i starten ikke betød så meget. I interviewet med styregruppen nævnes indsatsen overfor kommunerne som noget af det der kunne gøres anderledes, hvis projektet skulle starte op igen.

I starten var vi ikke opmærksomme på kommunerne som vores kunder. Det blev vi hurtigt og vi har prøvet at tage højde for det her senere i projektet.
Styregruppen

Enkelte karavaneførere nævner, at de går direkte til skolerne og foreningerne og ikke benytter sig af kommunekontakter, men den generelle holdning er at kontakten til kommunen har vist sig at være et godt sted at sælge Gymnastikkaravanen. Karavaneførerne har undervejs i projektet draget nytte af deres netværk og udvekslet gode ideer. Én af de ideer som mange af karavaneførerne har taget til sig, er opprioriteringen af kommunerne.

Interviewene var semistrukturerede og havde fem temaer som omdrejningspunkt:

- Hvordan startede kommunens samarbejde med Gymnastikkaravanen op?
- Har kommunerne været tilfredse med Gymnastikkaravanen?
- Har informationsniveauet og indholdet af den information kommunerne har modtaget været passende?

10. Brobygning

Både ifølge styregruppen, karavaneudvalg og karavaneførerne er brobygningen den del af projektet, der nedprioriteres mest i forhold til den oprindelige tanke, som den beskrives i projektbeskrivelsen. Som nævnt i kapitel 3.2 fremstår brobygning som en af projektets fire målsætninger. Ikke desto mindre er alle interviewede enige om, at brobygningen ikke har fyldt meget i projektet.

Årsagen til nedprioriteringen bliver der givet to bud på.

1. Karavaneførerne bliver målt på hvor mange timer lastbilen er ude at køre, men ikke hvor mange timer der bliver målt på brobygning. Incitamentstrukturen medvirker således ikke til at karavaneførernes timer bliver brugt på brobygning.
2. Der er mange foreninger der har ventelister og indsatsen for at skaffe nye medlemmer kan i nogle tilfælde være spildte kræfter selvom der eventuelt opstår nye potentielle kunder. Samtidig kan det også være problematisk at sæsonstarten i foreningerne ikke passer med det tidspunkt karavanen er på besøg hos en skole.

"Jeg tror at det store fokus på økonomien blandt andet har været med til at presse brobygningen i baggrunden. Når der hele tiden er fokus på at nå et bestemt antal arrangementer er der simpelt hen ikke tid til at følge op og give de tilbud der er ude i foreningerne og derigennem lave brobygning"
karavanefører

"Jeg tror at det er lidt vores egen skyld at f.eks. brobygningen er røget lidt i baggrunden. Når vi opstiller succeskriterie nummer et til at være hvor mange timer lastbilen er ude at køre, så er der ikke noget at sige til at karavaneførerne koncentrerer sig om det".

Styregruppen

Tabel 33. Skolerne. Har Gymnastikkaravanens besøg bidraget til enten formelt eller uformelt samarbejde mellem skolen og de lokale foreninger?

	Respondente	Procent
I meget høj grad	0	0,0%
I høj grad	11	12,2%
i ringe grad	40	44,4%
slet ikke	39	43,3%
I alt	90	100,0%

"Vi har mange eksempler på lærere der ikke klæder om til idrætstøj. Vi har faktisk enkelte eksempler på at lærerne møde op i stiletter når vi skal have gymnastik. Jeg ved ikke hvor kommunikationen er glippet, men det er jo det helt forkerte signal at sende."

Karavanefører

Observationerne tegner også et billede af mange lærere der forholder sig helt passive under timerne. Selv når elever ikke opfører sig ordentligt, forbliver lærerne i nogle tilfælde passive og overlader opgaven til karavanens instruktører. Dette er ifølge karavaneførerne ikke den rolle lærerne er tiltænkt.

" Ved denne observation var det kun lærerne til de mindste elever der følte sig forpligtigede på at deltage som "hjælper", når deres elever blev aktiveret. Selv når elever slog sig eller opførte sig uhensigtsmæssigt forblev lærerne passive. Lærerne oplever karavanen som et voksen-frikvarter, hvor der er andre til at tage sig af eleverne".

Fra observation

"Instruktørerne er gode til at inddrage lærerne i de forskellige øvelser og aktiviteter. Især bliver lærerne brugt i forbindelse med opvarmningen. Lærerne kommer til at fremstå som gode rollemodeller for eleverne. Dog er der i 3. runde ikke så mange deltagende lærere, da de ikke er omklædt. Lærerne står derimod og iagttager de store elever og det medfører, at nogle elever ikke deltager for fuld skrue".

Fra observation

To af de tre interviewede karavaneudvalg påpeger, at informationsflowet i enkelte situationer ikke har været efter udvalgenes ønsker. Det politiske og økonomiske ansvar ligger i karavaneudvalgene og det er således vigtigt, at al information omkring det politiske og det økonomiske går til udvalget. I enkelte tilfælde har udvalgene modtaget information fra karavaneføreren og ikke direkte fra styregruppen.

"Vi har enkelte gange været helt koblet af, hvor vi har modtaget vores information direkte fra karavaneføreren. Hvis der er en politisk struktur er det vigtigt at den også overholdes når der skal sendes information ud. Det handler om arbejdsgange og kommandoveje".

Karavaneudvalg

- Har kommunerne planer om at bruge Gymnastikkaravanen igen?
- Hvilke råd har kontaktpersonerne til DGI omkring hvordan de får kommunen i tale?

Interviewene viste en særdeles stor tilfredshed blandt kommunerne med Gymnastikkaravanen. Alle 11 kommuner udtrykte stor tilfredshed med Gymnastikkaravanen, hvilket bekræfter styregruppen, karavaneudvalgene og karavaneførernes udsagn om, at kommunerne i fremtidens projekter bør tænkes ind som kunder fra starten.

Svarerne på de fem temaer var som følger:

1. Hvordan startede kommunens samarbejde med Gymnastikkaravanen op?

Her var det mest almindelige svar, at kontakten til kommunen var skabt gennem personlige kontakter eller at kommunens kontaktperson havde hørt om karavanen i en anden sammenhæng. Hos en enkelt kommune var samarbejdet startet med, at karavaneføreren havde taget kontakt til kommunen for at få lov til at deltage i et skoleledermøde. I alle 11 interviews gives til kende, at kommunens kontaktperson kender til Gymnastikkaravanen enten fra pressen eller fra tidligere projekter, hvor Gymnastikkaravanen har været med. For kommunernes kontaktpersoner fremstår Gymnastikkaravanen som et projekt og et produkt de kender og føler sig trygge ved.

"Vi kender jo DGI og de mennesker der stå bag. Mange af skolelærerne er jo selv aktive i foreningslivet og har på den måde allerede kendskab til projektet. Vi ved nogenlunde hvad vi får og derfor er jeg også sikker på at vi vender tilbage til DGI igen"

Kontaktperson hos kommunen

2. Har I været tilfredse med jeres samarbejde med Gymnastikkaravanen?

I 9 de 11 interviews med kommunerne blev der svaret, at de "i meget høj grad"⁴ var tilfredse med samarbejdet med Gymnastikkaravanen. De sidste to kommuner svarede "i høj grad". Ingen af de adspurgte kontaktpersoner var altså ikke tilfredse med den vare de havde fået. I de fleste interviews blev karavaneførerne fremhævet som årsagen til den store tilfredshed. Når kommunernes kontaktpersoner beskriver DGI som organisation, er det ofte karavaneførerne, der personificerer DGI.

3. Har informationsniveauet og indholdet af den information I har modtaget været passende?

I alle 11 interviews blev der svaret, at de "i meget høj grad" var tilfredse med den information de modtog fra DGI. En enkelt kontaktperson nævner under dette spørgsmål, at DGI bør være mere offensive med deres markedsføring af projektet, men understreger efterfølgende, at informationsniveauet er passende, når først man er med i projektet.

4. Har I planer om at bruge Gymnastikkaravanen igen?

I alle 11 interviews var svaret ja.

⁴ "I meget høj grad" var den bedste af fire kategorier. De tre andre var "I høj grad", "I ringe grad" eller "Slet ikke".

5. Hvis du skal rådgive DGI i hvordan de får kommunen i tale på den rigtige måde – hvad ville du så sige?

Her svarer 8 ud af 11 kontaktpersoner, at det gælder om at tænke lidt bredt og at kontakten til kommunerne bør være flerstrengt. Der er flere forvaltninger eller afdelinger, der kunne være en potentiel kunde for Gymnastikkaravanen. Der nævnes skolekonsulenter, sundhedsafdelingen, skoleforvaltningen, skole og fritidsforvaltning, sundhedsplejersker, skoleledere. Ideen om at møde op på et skoleledermøde for at præsentere Gymnastikkaravanen fremhæves i fire interviews som en god strategi.

"Fordi jeg sidder i kulturforvaltningen og har en kontakt jeg er meget tilfreds med er det ikke sikkert at de ved det i f.eks. sundhedsforvaltningen. Slet ikke. Jeg tror DGI skal tænke bredt og det vil sige idrætskonsulenter, projektledere, sundhedsplejersker osv.

Kontaktperson hos kommunen

Ud over den flerstrengede kontakt efterspørges materiale som kort kan præsentere karavanens muligheder, eller måske DGI produkter og kurser der ligger uden for karavanens normale område.

Jeg tror at en kort skitse over, hvilke målgrupper man har været inde over og hvilke arenaer man har opereret på kan være et godt grundlag til at skabe ideer og nye samarbejdspartnere ude i kommunerne.

Kontaktperson hos kommunen

6.2.1. Karavanen som døråbner ind til kommunerne.

I både interviewene med styregruppe, karavaneudvalg og karavaneførerne bliver der givet eksempler på, at Gymnastikkaravanen har åbnet døre for andre af DGIs aktiviteter overfor kommunerne. Det er ikke muligt ud fra dataindsamlingen til denne evaluering at vurdere størrelsen eller værdien af denne effekt.

9. Informationsflow i projektet

I alle interviewes internt i DGI samt med kommunerne, er der spurgt både til mængden og kvaliteten af den information, de har modtaget. Svarene i alle interviews har været positive både omkring mængden og kvaliteten af information. Billedet fra interviewene underbygges af spørgeskemaundersøgelsen, hvor 83 % af brugerne vurderer den information de modtog inden besøget til at være "optimal" eller "godt" (tabel 31).

Tabel 31. Hvordan vil du vurdere den information I fik forud for besøget af Gymnastikkaravanen?

	Respondente	Procent
Optimal	74	22,2%
God	204	61,1%
Mangelfuld	37	11,1%
Vi modtog ingen information	19	5,7%
I alt	334	100,0%

Tabel 32. Svarede besøget af Gymnastikkaravanen til dine/jeres forventninger?

	Lærer	Forenings- instruktør	Jeg er begge dele	Andet, skriv hvad	I alt
I meget høj grad	34,9%	38,6%	50,0%	41,4%	38,9%
I høj grad	57,8%	54,2%	44,4%	48,6%	53,4%
i ringe grad	3,6%	6,0%	5,6%	4,3%	5,0%
slet ikke	3,6%	0,6%	0,0%	0,0%	1,2%
Ikke relevant	0,0%	0,6%	0,0%	5,7%	1,5%
I alt	83	166	18	70	337

92 % af brugerne mener, at besøget enten "i meget høj grad" eller "i høj grad" svarede til deres forventninger.

Skal man lede efter årsagen til det tilsyneladende gode informationsniveau kan forklaringen måske findes i den kommunikationsstrategi, der blev udarbejdet ved projektets start. Både i interview med styregruppen og med karavaneførerne fortælles det, at der løbende er diskuteret hvordan og hvor meget der skulle kommunikeres.

"Jeg har ikke før prøvet at være med til at kommunikationen var tænkt med fra dag et. Vi har tænkt meget kommunikation i det her og det er gjort på en billig måde."

Styregruppen

På trods af det tilsyneladende tilfredsstillende informationsniveau fremhæver både styregruppen og karavaneførerne problemer med at informationen ikke når helt ud til lærerne.

Tabel 29. Var du/I tilfredse med det faglige niveau hos DGIs instruktører?

	lærer	Forenings- instruktør	Jeg er begge dele	Andet, skriv hvad	I alt
I meget høj grad	42,4%	51,8%	64,7%	50,0%	49,7%
I høj grad	50,6%	41,6%	29,4%	41,4%	43,2%
i ringe grad	4,7%	6,0%	5,9%	2,9%	5,0%
slet ikke	1,2%	0,6%	0,0%	0,0%	0,6%
Ikke relevant	1,2%	0,0%	0,0%	5,7%	1,5%
I alt	85	166	17	70	338

Tabel 30. Var du/I tilfredse med DGI-instruktørernes evne til at formidle aktiviteterne?

	Lærer	Forenings- instruktør	Jeg er begge dele	Andet, skriv hvad	I alt
I meget høj grad	47,6%	52,1%	61,1%	50,7%	51,2%
I høj grad	45,2%	43,0%	33,3%	39,4%	42,3%
i ringe grad	4,8%	3,6%	5,6%	4,2%	4,1%
slet ikke	1,2%	0,6%	0,0%	0,0%	0,6%
Ikke relevant	1,2%	0,6%	0,0%	5,6%	1,8%
I alt	84	165	18	71	338

Brugerne er tilfredse med både det faglige niveau og evnen til at formidle. Som skrevet tidligere tegner observationerne et billede af, at der er store individuelle forskelle på instruktørerne. Der er ifølge observationerne især stor variation i evnerne til at formidle og inspirere.

7. Projektformen som arbejdsmetode

Et forhold der blev nævnt i alle interviews på alle tre niveauer (styregruppen, karavaneudvalg og karavaneførerne) er den læring om projektarbejdsformen som har foregået hos de enkelte ledere eller ansatte og i organisationen som helhed. Fælles for alle tre interviewede grupper er udsagnet om, at gruppen som helhed og mange af gruppens medlemmer nu står bedre rustet til nye projekter eller opgaver af en projektlignende karakter. Især karavaneførerne giver udtryk for at have udviklet kompetencer som projektledere i forbindelse med deres arbejde i Gymnastikkaravanen.

På spørgsmålet om hvad målsætningen for karavanen er, bliver der i karavaneudvalgene ikke refereret til beslutningsgrundlaget, men målene er mere personlige og selvom de minder om målene i beslutningsgrundlaget, er der dog små forskelle mellem de interviewede karavaner. Kernen i målsætningen er de tre udsagn beskrevet i kapitel 5.1, men vægtningen og ordlyden variere. I styregruppen er beslutningsgrundlaget referencerammen for mål og visioner.

"Det har været nyt for os at arbejde på den måde og det har været noget vi lige skulle vænne os til, men jeg tror da, at det er en måde vi vil komme til at arbejde på i fremtiden".

Karavaneudvalg

Der er blandt de interviewede stor enighed om, at aktørerne fra dette projekt er bedre forberedt på fremtidens projekter. Der er ikke indsamlet yderligere data omkring dette tema.

8. Organisering

Både i projektbeskrivelsen og i interviewet med styregruppen fremhæves vigtigheden af at projektet forankres i de enkelte karavaneudvalg. Den store lokale forankring medfører store forskelle på, hvordan de enkelte karavaneudvalg og karavaneførere vælger at arbejde. Alle tre karavaneudvalg giver udtryk for stor ansvarsfølelse over for deres lokale karavane og forankringen af de syv karavaner i deres eget udvalg virker til at være meget stor. Bl.a. giver alle tre karavaneudvalg udtryk for, at netop deres karavane er lidt anderledes end de andre (pga. geografi, historie, personer) og at netop den løsning de har valgt, er lidt bedre end de andres. En holdning der er et udtryk for ejerskab over projektet.

"Vores organisering er både en stor udfordring, men samtidig vores største styrke. Det er så mange der er forpligtet til at gøre noget. Der er rigtig mange der bærer dette produkt".

Styregruppen

Enkelte blandt karavaneførerne og karavaneudvalgsmedlemmerne giver udtryk for at styregruppen er overflødig og at projektet ville kunne køre lige så godt uden. Denne holdning er ikke gennemgående, men dog er den et udtryk for, at projektet er forankret i de enkelte udvalg. De enkelte udvalg har så meget ejerskab over projektet at styrgruppen ikke "skal blande sig".

To ud af tre karavaneudvalg giver udtryk for, at ansvar og beslutningskompetencer ikke i alle tilfælde har fulgtes ad.

"Vi har enkelte gange være frustreret over at det ikke har været os der har taget beslutninger selvom det er os der har det økonomiske ansvar. Det er et felt der bør gives noget opmærksomhed. Jeg tror at det er den største frustration vi i udvalget har haft".

Karavaneudvalg

Alle tre karavaneudvalg er dog enige om, at organiseringen af projektet har været god og tilskriver de få tilfælde af usammenhæng mellem ansvar og beslutningskompetencer, at det er en ny arbejdsform for alle i DGI.

To ud af tre udvalg foreslår, at enkelte af udvalgsmedlemmer deltager i netværksmøder sammen med de andre udvalg. Evt. kunne det foregå i forbindelse med at karavaneførerne mødes.

"Vi vil gerne udfylde vores rolle som udvalg og enkeltvis som udvalgsmedlem. Vi gør jo det, vi tror, er det rigtige og trækker på vores erfaring i andet DGI arbejde, men vi kunne helt sikkert lære hinanden noget på kryds og tværs af karavaneudvalgene."

Karavaneudvalg

8.1 Karavaneførernes arbejde

Både styregruppen, karavaneudvalgene samt kommunerne peger på karavaneførerne som årsagen til Gymnastikkaravanens succes.

"Det er helt utroligt at se den synergieffekt der er blandt karavaneførerne. Projektets succes skyldes i høj grad nogle meget engagerede karavaneførere. Den flok karavaneførere skal have størstedelen af æren for at Gymnastikkaravanen er blevet til det produkt det er."

Styregruppen

Projektets organisering og store lokale forankring indeholder nogle udfordringer som nævnes både i styregruppen, men især blandt karavaneførerne. I interviewet med karavaneførerne er gruppen delt i spørgsmålet om, hvorvidt den stærke lokale forankring er nødvendig. Argumenterne for den lokale forankring er nærvær, stort kendskab til de lokale skoler og foreninger og ikke mindst, at det giver karavaneudvalget ejerskab over projektet. De karavaneførere der argumenterer modsat prioriterer samarbejdet med de andre karavaneførere samt bedre udnyttelse af kompetencer ved at foreslå nogle større og dermed færre enheder, hvor flere karavaneførere arbejder sammen.

"Hvis vi var samlet i nogle enheder kunne vi bedre bruge hinandens kompetencer og man ville ikke være overladt så meget til sig selv. Desuden tror jeg, at man ville kunne spare noget tid, da vi alle laver en del administrativt arbejde der måske kunne gøres lettere, hvis vi var mere samlet".

Karavanefører

Karavaneførerne vurderer selv at de har travlt – for travlt til at følge ordentligt op på aktiviteterne. Samtidig giver adskillige karavanefører udtryk for, at man arbejder meget alene som karavanefører.

"Vi er en institution i institutionen og det har for nogen været svært at vænne sig til".

Karavanefører

At arbejde som karavanefører i DGI betyder, at man på trods af adskillige snitflader med DGIs andre ansatte har en opgave, der ligger lidt ved siden af det "almindelige" DGI arbejde. Karavaneførerne har således ikke kollegaer i deres daglige arbejde som kender projektet indgående.

Arbejdet har ændret sig for mange i takt med, at de blev rutinerede. Efterhånden som karavaneinstruktører er blevet uddannet har førerne kunnet trække sig tilbage og brugt mere tid på kontoret og har bl.a. kunnet koncentrere energien omkring lærerkurser. Nogle karavaneførere er fortsat med ude til stort set alle karavaneaktiviteter. Alle er enige om, at friheden til at koncentrere sig om det man gerne vil, er meget værd. Karavaneførerne er i høj grad selv med til at definere deres arbejdsopgaver.

Brugerne er blevet spurgt til deres oplevelse af karavanens instruktører, som i nogle tilfælde var lig med karavaneføreren og i andre tilfælde en instruktør ansat i karavanen.